Ketabton.com

وږانګه

يوه وړانګه په لاس ورشي
آدم ولاړشي قدم وړاندې
بيا پيړه په ځای ولاړ وي
او تيري وي لاندي باندې

ګوهر رحمان ګوهر

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

ورانګه

دکتاب نوم : ورانګه
ویناوال : ګوهر رحمن ګوهر
دچاپ کال : ۱۹۸۹
خطاط : نورالدین «هنریار»

بسم الله الرحمن الرحیم

په ویاړ

د هغه ټولو زړیالو

چې د بنیادمو د شتونو ځنې

تېځندې د پښو ځولانې او د ـ

لاسونو ولچکونه پرې کوي او دا

رنګ آدمزاد خپل قجیر قامت

ته ورجګوي او ژوند نور

غوړځانګن کوي.

PROPERTY OF ACKU 7550

ځوک یې ولې خپل قسمت کړي
کومه ورځ چې نوربږدی[1] شي

ځان په ښش ولې لیکه[2] کړي
چې په شتوکې اوډربږدی شي

څه په سرآسمانوې یې
که آسمان ځمکه کیږدی شي

په مټ څه لره سرپه ده
چې په مټ نرغونږدی شي

په خرڅک[3] دې ولې سود[4] شي
چې په خپز نبستریدی شي

د پړو[5] تل[6] ته ولې پلی[7]
له بریالو چې ملږدی[8] شي

د بازادارهنر دې نه نر ده
که نه یې چتی بازږدی شي

لیت او لارچې د مېړه وي
فطرت ټول ولجه کیږدی شي

۱-نوربږدل = بدلېدل، ۲- لیکه = حساب، ۳- خرڅک = یوبوټی، ٤- سود = مطمئن
۵ - پړه = ماتې خوړل، ٦- تل = ډله-جمعیت، ۷- پلتل = یوځای کېدل، ۸-ملتل = ملګېدل

که سوارهٔ لوی فرعونان دي
که کلیم(ع) شي کونړیدی شي
د بری لاري بند نه دي
که له سره څوک تېریدی شي

○

لوی کتاب د میړښکارانو
ګډ په وینه کې د خانانو کا
بیاد ختو کوګوشتان ټول
الوتونکی باتوران کا

○

د کلیم دوړ دونه خپل کا
رانسکوره زورجهان کا
پرېباسلی او نتلی[1]
د دوران قهرمانان کا

○

هغه څوک چې میړه خپل دی
تینګ په ننګ او په خپل ځېل[2] دي
د زمرو مارڅې[3] یې ژوند دی
چې د ښنوزمرو د سیل دی

۱- نتلی = ناتارشوی، ۲- ځېل = هوډ، ۳- مارڅې = ښکار.

ترمې وينې دی سکروټې
ترمې وينې هم رامبيل[1] دی
د خپل تنک دي پاڼې شوي
په کولنډ[2] دی که په شنکپل دي
رشې ځنګه بې کونډې[3] شي
چې څانګې[4] همه رشپېل[5] دي
دا طبيب به دې ځنګ روغ کړي
چې يې چارې د شاخېل[6] دي
چې د دروزې[7] يې تنې وي
په وينو پراته غلبېل دي
چې جامه يې کاسيرې[8] وي
څه په چېل[9]، څه که بې چېل دي
د باتور انګې[10] وروستې ده
مشرې که په چارخويل[11] دي

۱- رامبيل = يوګل، ۲- کولنډه = کټخه چې دغوېې، څاروي څخه ته يې اچوي چې د آزاد ګرځېدو نه يې منع وساتي، ۳- کونډی = کامې کټې - خلېل، ٤- څانګې = درې غابنې ٥- رشپېل = چې دغلې رشې پرې باد وي، ٦- شاه خېل = چې شاه خليل کوي يعنې څرمنه شخ شخ تسمه تسمه کوي، ۷- دروزه = دغنمو دنډ - تيلی، ۸- کاسيرې = بدلمنې ۹- چېل = پروني، ۱۰- انګې = يوه لوبه چې وايي انګې انګې مل دی څوک دی ،
۱۱- چارخويل = قرقره

نه د دین، نه د سا[۱] دین دي
خوار متازه د سوئیل[۲] دي
شاید بیا خلیل ع زرغون کړي
"مومنان" ټول آذرخیل دي

کلیمه لویه کیمیا ده
لا ناپوهه پر دنیا ده
ژوند په هر اړیکي وي چي
کلیمي ته یې اړتیا ده

د جهان د سمام[۳] پېټي
وړي تندي باندي مېړونه
د ملخي نه کله کېږي
د باتور، د باز کارونه
ننګيالي په دار بر سېره
غوړوي خپل منبرونه
په پاڅون چي "زه یم" نه کړي
خوشي پوچ هغه مونځونه

۱- سادین = اړولې ځمکه، ۲- سوئیل = دریمه نړۍ، ۳- سمام = بندوبس- توزیز

په جرګار چې لر و بر کړي
بلاليؓ هغه بانګونه[1]
چې دا ځمکه د خدای کوکړي
دي هغه د ښتن ملونه

ننګيالي دي شاه ميړونه
لکه حق يې کړي وړه وي
د ننګيال په مټ، په توره
د لته ار د ښتن کړه وي
خولې ماتې په فرعون کړي
د ننګيال د مزري زړه وي
تورځنګلونه[2] خوندي وي
حق ننګي يې غرين کړه[3] وي
ساه يې واچوي جوش[4] کې
له پيړو پيړو چې مړه وي
د ناحق وړه[5] تول پړه کړي
وړه هغه کړي، چې تل پړه وي

۱- بانګونه = آذانونه، ۲- تورځنګلي = باطل کاره، ۳- غرين کړه = قلا- سنګو
٤- جوش = تنه ، ٥- وړه = بريالي.

د ګیدړې په اوږو نه شي
چې په غړمب د ښتو زمرو شي
په تسپو موسلو نه شي
چې په تورو، په نېزو شي
په منښتو[1] نه بوديږي
چې په وينو په خولو شي
چې د باز شوغې ته اړ وي
هغه څنګ له تو تکو شي!
ننګيالي يې شي ګولی
چې په دار، په غرغرو شي
د تاريخ بهير ګړولی
کله څوک بې هوډه يالو شي؟
د راسمنو چارې کله
د ناارامو[2] په لينګو شي
د ژوندون د ميدان ګټې
په ډال غاړو توريالو شي
د ځيرک مېړانه کله
له درست کلي د رندو شي

۱- منښته = زيار، تونوته دوړو د پاره په ځان څه منل، ۲- ناارام = ناغيږ - ناراسته .

چې رنځور باویړې[1] وکړي

پو چې هیلې د دارو شي

آدم وګوره ای مارکسه!

کله بې سود په کوم کوشي

د ځانګو د کو چنی نمرې[2]

پوره څه رنګ په ځلمو شي

چې د نمر د روناوې وي

رون به څنګ په اورکو[3] شي

عقل څه خونې اٰتې دی

راسوړې[4] په خپلو ملو شي

د ځیرک سر پوره والی

د حرص په سیپارو شي

○

چې له مال خبره واوړي

پت په سربندې پاله شي

کائنات چې په منګل کړي

د اسرې سرې باله شي

۱- باویړې = بابیړې = د نارو غې بیا تاندېدل، ۲- نمرې = جامې، ۳- اورکی = اوربلکی
٤- راسوړې کېدل = راګرځېدل - راخلاصېدل - راختل.

لوښتې نه تلې صبا څوک
هم يو «زه يم» به تاله شي
ښکلې هغه چې ښيو[1] يې
يو د «زه يم» په پساله شي
زه يم هر کله څلمې دی
دې وجود چې زوړ حاله شي
هغه ورځ به ستر سحر وي
چې دا ځمکه يوکاله[2] شي
په يولوی سين کې غرلې
څړې، چړ، لښتې، وياله شي

دکتاب حد ما تی مه شي
هره لاره چې تړې
چې د ژوند د خيره نه وي
ورانوه لارې زړې
حق به هله ميشته وکا
لومړی غير چې وشړې
يا سړی ياد څړی شه
حق ناحق ولې ولړې

۱- ښيوه = ډول - ښايسته والی، ۲- کاله = کور

زیبنا کیان چې له مینځ ورک شي
پړکېږي به شي مړي
لوی آتیان لکه اوګره[1] کړي
د جګ غر تېرې وړې

ستور ښار کو دواړه کسي
په ښار لو کړل تنها کې
سري وټ یې چرته بیا موند
برد ستورو په دنیا کې

له کاروڼو او له ښکو
سره زر و سپین کل کیږ[2] یکړو
الوول حق و ناحق دی
څنګ تر اوسه ستر کورو؟

د بوذرؓ د کندي خلق
د آذر و د کندي دي
که هر څو مخ په کعبه دي
له بتانو پیوندي دي

۱- اوګره د ښارو د خوړلو نه وروسته پاتې کېدونکې ګیاه یا تاڼسې، ۲- کیږکه، کیږۍ کوونکي

جوړوي د ښيښو مېنې[1]

ځيرکان خوښيبه کړوي

د وختونو په ناتار کې

چې يې وکوري د بڼ[2] وي

○

د وجود نيستي بلا ده

پرې له سوختمارکسان ژاړي

سر نېستي ده د نيش[3] "زه يم"

د وه نيستي کليمان ژاړي

○

رغانه د توکو توکو

د صورت هسې د وړېږي

ولې "زه يم" يو توکيز[4] دي

يو توکيزي نه نړېږي

○

حيواني وجود ځه دی؟

د حجرو[5] الوولتيا ده

او حجرې د خاورين توکو

خپل ترمينځه اتحوليتيا ده

۱- مېنه = کور، ۲- د بړ = سنګسار، ۳- نيش = ناشته - نيشت، ٤- يوتوکيز = د يو توکی نه جوړ - چې ګډ ونيزه نه وي، ۵- حجره = Cells - ژوندينکی.

دا خاورینه واړه ټوکي
د بڼ یښنکو غوښي دي
او بڼ یښنکو ته چې ځیږ شي
تشي تړقنده څپې دي

دین همه واړه سره زړ دي
مذهبونه ټول زرنیخ
دین ژوندون کاندي غوړځانګه
مذهبونه یې چارمیخ

ګرلاسي کندوان یې ډک شول
چې جَب جوب شول په خولو کې
ځاله هغو توریالیو
چې په خټو دي سرخیړو(۱) کې
غوړه(۲) ټوله دې په ځان بده
تش لمن که یې پسرلو کې
ساده ګوري ملغلري
ځُسا ډنډوکو، خرخوړو کې

۱- سرخیړی = سرپټه ، ۲- غوړه = تومت- ګُرَم والی - ملامته

دا چې ګوابن په سترو کېږي

تر هم زوره څه نږدې کې

څه ناو یا ته چاره وکړه

مېړنيه! په تلو تلو کې

○

کوربیمار[1] چې د بمبل وو

هغه سر په مونډو[2] دی

کړولی[3] چې یې د باز وي

په لولکو په شوغو دی

چې د برید او د غدی وُ

د تسپو د موسلو دی

چې جرګې پرې ښایسته وي

هغه شرم د جرګو دی

چې ښتن د لوی اخور وُ

اوس د پوچو کسبېدو دی

د تیرو تورو بوُرګی[4] وُ

د بې سترګو د کندو[5] دی

۱- کوربیمار = داتمان د مخې په لوبه کې په بمبل (په سرکې) د کوړې (حلقې) د ننه کې ویشتونکی ۲- مونډه = د مخې په لوبه کې په بُت د تیلې خمټې نه ښکته وچې کېږې لوېتی، ۳- کړولی = د ښکار څېرکولی، ښارلو د پاره د باز تا وېدل را تاوېدل، ٤- بور = زمری، ٥ = کندی = چم، محلت.

د قرآن ځني نا مینده
څه د خوشو عقیدو دی

بازداري یولوی هنر دی

ته په یو بښیله[1] بازداري

چتې نه لرې جبې

په نامه باندې میشکاري[2]

تش غرې بازو وته ناستې یې

څه که څوک یې د لوی بلا ري یې

ته میر ښکاره کرې غواري

په ښه ښه مرداري یې

یې په تومنه له ویاړلو

خو په چاروکې د ویار[3] یې

له قرآن په غیر هذا

بې صلوة مونځ ګذاري یې

کله سر کړې وان ته کوز کړه

چې داولې دومره خواري یې؟

۱- ښیله = د څرمنې لاسمه چې د باز ګښېنولو د پاره یې لاس ته اچوي، ۲- میشکار = بلزوان، ۳- ویار = شرم.

چې ټول نه قرآني وي
دا سړي به ښهسري[1] وي
دا تنزري تارونکي به
بیا بازونه وهندي وي
دا پر بوتي، دا اِنسټ[2] به
بیا ښښتري آسماني وي
چې نومړي په قام قام دي
بیا به ټول یو آدمځي[3] وي
د نن شخولي[4] او کاټي[5] به
صبا توري او تو بري وي
په ونډوی[6] ځمکی د نن به
نه ځمکوال، نه شیخ ملي وي
نه به پولي، نه بیلتون وي
نه نها، نه زمایي وي
یو آدم، یو آدمتاله[7]
په کښ رنګ به یو رنګي وي

۱. ښهسري = سترسړي، ۲. پرېوتي اِنسټ = بوبتي دی، ۳. آدمځي = د آدم زامن،
٤. شخوله = درسته، ٥. کاټي = تیکی، ٦. ونډوی = داسې حلال کړي څلروی چې پکې خلقو برخې (ونډې) ملستي وي، ۷. آدمتاله = ټولنه چې پکې د ځمکې ټول استوګنی (ځمکزي یا آدمزي) راټول وي یا سره راټاله وي

آدمخُوني[1] به یو کوروي
وران به کورکې کورکي وي

درناوی به وي په جسو
سپکاوي به بې جسّې[2] وي

نه مرئي نه به ښبنتن وي
نه به غټ، نه به نري وي

نه کاواک، نه به بې واک وي
چې لله به تېولواکي وي

تېولنوال به تېرلنوال لـه
رب، رحیم وي، او ولي وي

هم به یې کسب خالقي وي
هم توره[3] به یې رازقي وي

وی پاڅون لکه یوتن به
یو تاله به مخښتکي[4] وي

له ختیځه ترلویدیځه
به یوسترهٔ ورورولي وي

په حدونود کتاب کې
به دعقل خپل مخي[5] وي

ا- آدمخُوني = خُمکه ، ۲- جسّ = ورتیا - اهلیت ، ۳- توره = قانون - تره - ترلي لاره - لاره ، ٤- مخښتکی = مخکې تګ ، ٥- خپل مخي = خپلواکي - آزادي.

سین، د غاړو په درنښت به
تل تر تله غړځنګي وي
یو ځاربېږي به له ټولو
ټول له یوه به لوکي وي
له قبلو دې کړه وړو
به یوه کعبه مونده[1] وي
له زرها اوړ اورکو به
د حرې یو رنهایي وي
سرې ټول به سره سیال وي
په فطرت[2] به یې ستروا کي وي

ستا خیرې درست کائنات دی
ته لا کوز په خرخشو[3] یې
پوله پوله دی لا ځمکه
خپل ترمینځه په دښمنو[4] یې
ژوند له تنه کړه ونیزدی[5]
ته ځان ځاني به ترڅو یې

۱- موندنه = راکښل ناوی - د غوبل د مینځ غوڅ، ۲- فطرت = نیچر د بنیاد م نر پر ټوله ټول کائنات ۳- خرخشي = جګړه، ٤- د ښمنه = دښمني، ٥- کړه ونیزې په کړه هستیدونکي.

ځمکه یو کور ځکه نه شه
ته ترنن د کورکوي
یوکور[1] په واره آدم دی
تن په قام، په قبیلوي
د یوې حجرې زېبنده
د حجرو په بېل کلوي

کره بنا یو آدمتاله
وران کا پولې سرحدونه
د خپل تن حجری کا ټولې
دا خواره واره قامونه
ستامرام یو ورورولي ده
نه ملکري ملتونه
یو بیرغ په ځمکه جګ کا
کوز کا واره بیرغونه
دا وسلي د مرګ لاهو کا
سر د امن کا تارونه
پدې ځمکې ـ آدمځوني
بیا برسېرکا جنتونه

۱ـ کورمه ـ کورنۍ.

یو کتاب دی سرتوره[1] کا
نور ونغاړه کتابونه
بیا آزاد په آدمزاد کا
پارچاو[2] شوی نعمتونه

زول چاپېره سور الوزي
ډېر ویزاره راپرېوځي
له دې چې قندنا تاربه
هم پاخه بښتې وځي

چې د ښروند ځله یې مړه شي
چې یې ساه دلینګو وځي
راخوره شي پرې دلوړو
او په خوله ځوځي ماځوځي

د قرآن دعوه خو داده
چې مؤمن په هرچا بردی
دعوه کېږي دکتاب کوره
دهمه قامونو لر دی

۱- سرتوره= دسرقانون- اساسي قانون- بنسټیز قانون، ۲- پارچاو= ډب- بند.

د زردارو په تـولنې
دي کټونکي په بايلـنې

د شته منو شته مني ده
د نيستمنو له نه بيېنې

د ماړو کوښې[1] جوړېږي
د تش باڼو[2] له شـرمنې

د زردار مـانۍ ولاړې
د کارګر په تـنې پـلنې

د ډک لاس[3] سپينه جامه ده
د تش لاسو په ريمـنې[4]

بده ورځ د لـولنګـرو[5]
دازل نه دی ليکـنې

د باطل تولنه پايـي
د مذهب په سروينځنې[6]

۱- کوښې = پيزار، ۲- تش باڼې = نيستمن، ۳- ډک لاس = چې لاس يې ډک وي ٤- ريمنه = خيرنه - خيرنه، ٥- لولنګر = بې ځمکې - چې ځمکه يا دويت نه لري، ٦- سروينځل = ملاتړ کول - پلوي کول.

○

وکړي ټول که آذرِي غـوارړي
ښبنتن له تا نه خلیلي غوارړي
د فرعوني سپاره کوزولوله
واره وختونه کلیمي غوارړي
په تشو تیکوکله کتې کیږي
دننګ ډکرلا شه حلمي غوارړي
وکړي ټول سرقوي او پایي
حق دمیړه غوندي شوندي غوارړي
ښکیلاکي عمردخاروودې وکوري[1]
شوندی آدم به مخ کښي غـوارړي
د باسین خونړي نیز او چلي[2]
د جالیوانو سرهنګي غوارړي
په هسک او تل دحقیقت لټول
تل سربیري لیـوني غوارړي
چې د ښبنتن لاره د ب کولی شي هـم
شوندا سې زین او هِک سرېي غوارړي

۱- وکورئ = خبردار ، ۲- نیز او چلي = سیلاب او چپې .

○

د هغه قامونو په خرخشو کې

واړه قامونه بې هیڅه دل شي

د میکیاولي د شهزادګانو

په ژمنو خپلو کله عمل شي

خپل کندکونه به پرې ناتار کړي

کله چې که توللې زمري ته تل شي

غښتلي ملتې د ځان کلا ده

کمزوري ملتې د ځان اجل شي

که سر ببري هوډیالي پاڅي

په ریزکو[1] به د اهغه بدل شي

○

چې د حق سره په لار دی

لکه حق هسې بې ښار دی

چې د حق د لارې بېل دی

په دنیا، په آخر خوار دی

یو ویاړلی د حق رنګ دی

بل هر رنګ آخر د وییار[2] دی

۱- ریزکی = کوچنی- وړوکی- ناشی، ۲- ویار = شرم- پیغور.

چې تیغه[1] کې حق ته و لاړ دی
د خدای هغه څوک پکار دی

د خپل «زړه» نارو زونکی
خپل ځانی په ځان ناتار دی

د مېړونو مټ که کوری
گل وړین هم تن د ټچار دی

په تول چې د تول ژوند دی
حق، او ښکلی هغه کار دی

چې د خیر د آدمزاد دی
نو په خدای هغه مخدار[2] دی

چې ناسور په مخ د ځمکې
شیخ ملی وي دا د وترې

آدمزاد به دوه ټپی وي
لرې برې نورې لرې

د ټولنو د لرمون به
زړينې لوړې او نهرې

۱- تیغه = برش - کړه وړه - نقش -
۲- مخدار = رو یدار - دروند.

شي څوړلې خَلَـقې به

بې دولیتي[1]، یوه څوړي[2]

در په درخاوري په سر به

پرکیني وي لولنګري

د ټولنو لور شور دا -

خپلو بدو له اشـري

عقوبت په غرغنډو شي

چې ډکیا[3] وي اورد سـري

تاله تک د ادم ارړ دی

په یو ورځې بـرابري

چې پرې درومي کائنات ټول

ستا هم هغه لار مخبري[4]

PROPERTY OF
ACKU
7990

داچې خان خانتوره[5] بولي

داچې هرچیرته شمله دی

نیسمنان په کمنده[6] نیسی

وایي سپک دی ارګجه دی

۱- بې دولیت = چې دوله نه لري، ۲- یوه څوړی = چې یوازې وي، ۳- ډکیا = چې لوګی کوي،

٤- مخبری = په بر مخ، ٥- خانتوره = خان چې تر ټولې پرانستل کوي چې د توري خان وي،

٦- کمنده = کم ذات - کم اصل - کم سیال

له ازل، وأيي بـريـال يو
نـور په برخـه شـاگنـدي[1]
دوی له مخ دخدایه رغ[2] دی
نور له ښښو يې زيږ نده دي!
کومه نوره يې د ازل ده
چې ښمن داسې پوره دي؟
د ښسنو کوم گناه دی
چې نیکړې، نیم کوږه دي؟
او په هـره يو تـولـنه
پرې، پرېوتی او روږه[3] دي!
که د اصل کـري پوښتنه
آدم زی ټول يو حجره دي
له يوې حجرې راغـلي
قام، قبيل، تپه تپه دي
لوړ، ژور دی له زبيښـاکه
ښته په نيښو[4] آلـوده[5] دي
د بې وس د بې وسی نه
وسمنی را زرغـونه دي

۱- شاگنده = چې شايي تکيدلی وي، ۲- رغ = جوړ، ۳- روږه = تباه.
٤- ښته او نيش = ښمن او نيستمن، ٥- الوده = ښبتی - اخته

لہ شتہ منو غلچکـو بیا
مذهبـونـہ بدرکه دي

دفرعـون دکـور د نښتہ
پہ پاخون آخرموسیٰ[ع] شي
د باطلو بناماران ټـول
تارپتاريي لہ امسا شي

○

عقل ليت دی، دیوکی ده
پري قدم قدم رونـہيږي
کلیمه هغه شهٔلیت[1] دی
چې ټول ښروند پري جوتيږي

○

د آدم د شـاه ځا مـنـو
توري هرکله ښروندی دی
د وختونو پہ آسمـان يې
پہ ځلا ستوري سپوږمي دی

○

د زړهٔ پيړ وکا ر ونـہ نه ميوه نه بہ بيا کـړي
شاه ميوه کري هغه چاري چې پيري پس يې دنيا کړي

1- شهٔلیت = شه + لیت = لوی لیت

○

چې په ځان پلن(۱) سوری نه شي

ټول جهان په ځان راتنګ کړي

له کونړه چې دمه شي

هغه توری نېزې زنګ کړي

هود یالي نېزه باز کوږه

چې په ماته نېزه جنګ کړي

له یوې بلې تپری ته

د ږګی(۲) زمري غوږ ځنګ کړي

چې د مرګ په طلب نه شي

ژوندانه ورځني څنګ کړي

ننګ په حق باندې کوونکی

لکه ځان باندې چې ننګ کړي

رنګ له حقه ځني واخلي

بیا وریا ئې جهان رنګ کړي

○

کلیمان د ژوندون لاره — رپ د سترګو کې په ډک کړي

ځیرکان یې په لیټون کې — ترغمرونو سر غونډ کړي

۱- پلن سوری = په پساره پلن، ۲- ږګی = پرهلرڅلی.

○

دی پکار څه رنګ اړیکی
د آدم له بل آدمه ؟
دغه لویه کشاله ده
او د ژوند لویه کرمه

○

آدم دغه قدر نه دی
انجړ بنجړ[1] ژوندینکی
یو مونډی[2] زه یم او ده دی
د بدلون پدې څانډه[3] کې

○

که آدم بې پوښه نړی
څه پیر مخی[4] رغانه وي
په ناتار د مرګ صبا به
میراث مړي هدایره وي

○

د بدلون پدی ناتار کې هم یو "زه یم" دې څوندي دی
که صورت دی یوا ړ تیا ده نو دا "زه یم" دی مونډي دی

۱- انجړ بنجړ = الوول ، ۲- مونډی = راکس ، ناوی ، ۳- څانده = همتړ- فریم سکلیټ ، ٤- پیر مخی = پیرخوړونکی - بدلیدونکی .

○

پیرخواره[1] یې له پښو یوسي

چې مسوندې یې وي اومړې[2]

د کچبه «زه یم» آدم وي

خپلو نغوتو[3] ته بـاد وړي

○

د آدم له «زه یم» پــرته

نور هر څه چې دي نو رېږي

له هر زېږي[4] د حجري نه

لکه څان هسې ساز ېږي

○

هم برحق هغه ژوندون دی

چې د «زه یم» په غبرکون دی

که وجـود دی که سـتو لنه

کار د «زه یم» یې پاڅون دی

○

چې د «زه یم» په شرنګ نه دی روزنګوی[5] د بدلون دی

د حجرو په کـچ کې او سي او د ستر کو تش الـون دی

۱- پیرخواره = پیوخوړونکی، ۲- اومړې = اوم، ۳- نغوتې = جذبات - غریزې.

٤- زېږي = هغه څه چې زیږ ول کوي، ۵- روزنګوی = روزنه کوونکی - لویوونکی.

ټول فطرت یې خوري تالیږه[1]

آدم نږی جدا جدا وړي

دځانی سود غم خوړونکی

له حق لاري پښې پښا، وړي

چې په نورو خپله ویش کړي

خپلې برخې نه سیوا وړي

چې مشال نورو ته جګ کړي

خپلې مخې ته رڼا وړي

ژوند او مرګ یې دواړه سنګلي

دځورلو چې دعا وړي

چې له خپل میوه آګاه وي

د بشر درنې پښا وړي

اوښتون[2] دژوند جامه ده

چې شي لټ . په هغو واوړي

۱- تالیږه = په جمع - تاله .

۲- اوښتون = انقلاب .

د ژوندون په لویه لارکې
مشالونه بلول دي
د تیرو په تورتیپونو
لښکرونه خپرول دي
کتابونه د پر رد جهل
سوزول او بادول دي
د آدم نه ډېر یاد کړي
د عمرونو هېرول دي
که مذهب يې هم سړوينځي
چې باطل دی نيښکول[1] دي
که خوندي دي په کعبه کې
چې بُتان دی لړول دي
په هر پل د پرمختيا کې
برابرا[2] شوي غورځول دي
چې ښکېل شوي په غورځنګ شي
ښکېلکونه يې غوڅول دي

۱- نيښکول = ورکول- په نيش لګول.
۲- برابرا = په پلنو ولاړ.

د سنډان تندې به چرې کرونجې نشي
د درنډو پلکو نو جوړ که پرې ناتار وي

د مېړه نېستي یو څو ورځې نېستي وي
نه مېړنو شاعري نېسمن او خوار وي

د رند و عقیدو خلقو کې همېش له
ښېښتنان د غرېدلو به په دار وي

چې باز و نه یې په لاس کې چتی[1] کېږي
ځان به وپوښتي چې دا څرنګ باز دار وي

چې تورو[2] د حق ملانو[3] خپلوي څوک
یو قدم یې په چاپه، بل په انکار وي

خپلې سترګې غړولې ورله بویه
که رښتیا یې لار لیدلو له پکار وي

د رباب خواږه دې نشته آدم خانه!
ښایي خلق چې له میلسه[4] دې ویزار وي

۱- چتی = ورکوټی مرغی
۲- تورې = قانون - لاره - منهج
۳- حق مل = دحق ملګری
٤- میلس = مجلس

ننګیالی نه اخلي لاس له خپله ننګه
اباسین کله پښنه نیسي له غورځنګه

چې تر څو د ظالمانو نوغې شته دی
حقملان راپستنه شي ځنګ له جنګه

پوهکړی د بې پوهو نه قلنګ خوري
او تول لاندې د کلیمو[4] تر قلنګه

چې يې مټ د غلیمانو وي کتلي
نه ویرېږي يې له تشه د ننګه د ننګه

د مردی توره میدان کې لا سنه کېږي
خلاصه نه وي د کاتې[1] توره له زنګه

پچپل زړې کې زرغون شه او سمسور شه
څوک دې نه ده لاکوټې[2] خاورینه رنګه

چې يې جس وتن په مور کوپه پرواوري
خود هغه ته وي کرښې د جهان تنګه

۱- کاتې = تیکی - چړتون

۲- کوټې = د داني کڅوره

یو بری د یو جنګ غالی دی خوندي که
بیا په بل میدان برېښنا او تالندي که
چې د لوی ښښتن د لاسوسره ښایي
شا ځلمیا! ځان په داسې کاربندي که
په حجرو په جماتونو کې تورتم دی
د ډېوې غوندې لمبه دې په تندي که
د مېړه د ځوی آواز له خلقو بېل وي
څوک به یې ښنګه په تولنه کې ګوندي که
چې د خپل عمل لاره[1] سترې کړل
څوک به ښنګ هغه وګړي راژوندي که
له غوجلې د ښارو و به ښنګه وځي
چې په مینه مینه ښت تهغوړوندي که
چې یې وېږه د نړورې له چا نه وي
هغې پاڅې بې وسان په ډاګ ګوندي که

۱- لاره = لور

خپلې غوټې ته دغاړې

له خپل تنه پلواښه (۱) شه

د څپانده اباسین خپل

لکه غاړې په ساته شه

د کړېز سختې په ځان کړه

پسته باز په الواته شه

په خپل ځان قیدونه کېږده

زرغونه شه او بیا شته شه

پولې راښکه، پانګې (۲) کېږده

بیا په زغاښت لکه میره شه

د ښتن دلارې مل شه

له ښتن ځنې لارغه (۳) شه

په ربیلو چې ورک نه شې

په لوښه (٤) لکه واښه شه

دختیځ له الله الله -

لا الله د پرېواته شه

۱- پلواښه = مروړې- پلکواښه، ۲- پانګې = میر- ډک- مرام

۳- لارغه = لرغوني - وړاندې، ٤- لوښه = خصلت - خوی

په ټولنو لیوګان ګڼه دي
هر وګړی لوی اوکړ[1] دی
لولنګ څکه په نیش دي
درناوی چې په دوستر دی
ټول په تومنه آدم زاد دي
څوک تاله، څوک تالانګر دی
چې درنه ډله[2] یې مله[3] ده
د هغو سوی په سر دی
داکندی دی د بې ننګو
څوک یې موږ، څوک یې نهر دی
هر ټولنه پانګه واله
د ځان بدوله اشر دی
عقوبت به غرغنده شي
داچې نن ډُکیا[4] سوسر[5] دی

۱- اوکړ = اولال، ۲- ډله = ګوند، ۳- مله = ملګری، ٤- ډُکیا = لوګی. کوونکی، ۵- سوسر = د ډېرو سپیاکو اوډچې نری نری لوګی کوي.

چې ړانه سنکي بدې مېتې
وابه نه خلې تورې څټې
په ګڼونو یې پسرلې شي
چې څوک ونغري سکروټې
خپله ګټه دې نن څه ده ؟
چې ستایې د نیکه ګټې
د یوه ماته، باتې سوی
د تورګټ سوی دیوټ یې
نه نښتر او نه چنار شوې
څه د توروخاوروخټ یې !
دا میدان د تېروتورو
ستا مصري توري دي سمتې
چونګ ایوه یې پاتې شوی
وې انکار د دړې ستې
حق ننګانو ته وریتیږي
د بې ننګ هر کاله بتې
لات منات چې ګذاري څوک
شي پخپله یخې ګټې

خړې، ځکه شوې، خیالي نه شوې

د«لا» شي ځني شي نه شـــوې

د جـس تـرغې نه نا میـنده

نَل نجه شـوې کنی نه شـوې

تشه شخـوله - خـالي تـیکی

ببل توره، توبرې نه شـــوې

له حجـرې تر سـرې راغلې

لاپه «زه یم» سـرې نه شـــوې

له مـذهب چې ملسـتل دی

لـدې مرېـنې ځروندې نه شـوې

انځـاره کې چې دی پروت دی

هغه سـتر آدم زی نه شـوې

مېنکیرې درته آسـمـان دی

ځکه باز، باتورزې نه شـــوې

هرآدم چې دی فرعون کړ

یې بلواک، ځانوکی نه شـوې

۱- انځاره انځور- زړې- نقش

۲- ځانوکی = ځانواکی

○

د وکړو سالار پیړ دی
خو سواره چې شا هسواران کړي
د کوځو لارو کسو د ري
ځلن ستوري د آسمان کړي
ګوګوشتان داومو ختو
سندان سري اتلان کړي
لوړا وکوز سرې یو سیال کړي
اړوپیچ[1] وارو یوځان کړي
چې سري یې نه سرې کړل
راغوزار هغه بُتان کړي
دلالونو په ځلقولو
د مشکنو بازار وران کړي
چې جس من پکې قدر بڼي
راد بر هغه دوران کړي
داد نوم مسلمانان ټول
پر ریښتیا مسلمانان کړي

۱- اړوپیچ = خپلوکې په ضد ضدی - په غوټو پړ نو.

په میروکې د هر کلونه راټوکېږي
سره په وینو د لاله ټکې جوړه ده
ننګیالي دي چې د لوی څښتن په تارې
پوره ټکرې د نړۍ ټوله بار[1]ه ده
ته تنزرې یې، د نیاده د بازونو
دېرې ځکه ژوندون دی ادار[2]ه ده
غزا وشوه که په نوم کلیمه ګویې
زرغونه دې له ژوند کومه کلیمه ده
هوښایي[3] په تپوړوند دی، ښکار ترنشي
که نه یې نن هم پرته هغه دوګزه ده
دګزی[4] غشی دې هر وختې په سر دی
په دیدوان[5] باندې دې اره پره، وره ده
صبا راښکه د شولان ګټوته متې
که دې نن ګټلی قام لره اوکره ده

۱- باره = مسئولیت۔ ذمه واري۔ پړه، ۲- اداره = وړانه۔ ګټې۔ لوټې،
۳- هوښایي = ښکاري، ٤- دګزی غشی = دوړې پرې ګوزار،
۵- دیدوان = شیش۔ څیرکوټه.

لکه خلق هسې تولنه
لکه کوږ هسې یې غار
لکه اوبه هسې یې سوري
لکه پسنه هسې پیزار
لکه باز هسې یې ماري
هسې باز لکه میشکار
لکه ږیره لاؤن هسې
لکه سر هسې دستار
لکه توره هومره کټه
رشه هومره ځومره کار
داوچت الوتو پانکې
دشهپرو په مقدار
د ډیوې رڼا تر کوره
نمر په ټول جهان اوځار
د بې ننګه په رنګ د پروې
ننګیالي نه لري سار
چې د لارې اوبنکو نه وې
په هغو جوړېږې لار

لاپي ډېر وکړي ګاندي
يو منصور خېژي په دار
د بې مټو وار ځنډېږي
د مټ دارو وي بې وار
د زمرو نه اخستلې
سورلنډي(1) شي کله ښکار
د آتيانوس باري وي
په ملخانو کړمار(2)
کليمان نه شو ټول عمر
له خدايي چارو وزګار

مذهبونه دي پوچ شوي غربينونه(3)
مذهبيان د خپلې ماتې بيرغونه
د هغو د "راتاندون"(4) طمع عبث ده
چې مذهب يې رواسته(5) کړېدي هډونه
په هغه سالو چې ځان له دوړېږي
دي عبث د انځورونو کړاوونه.

۱- سورلنډي = ګيدړ، ۲- کړمار = يوغږدی، ۳- غربين = يوټوپکۍ،
٤- راتاندون = بيا راغبرګېدل، ۵- رواسته = وراسته.

له مذهب يې چې تودې وينې کتګل شوې
مسلمان بايلل ملکـونه سـنګرونه

له مذهب ځنې لوی شرک په جهان نشته
لګولي يې په نيش دي امـتونه

د مذهب د غونډلانو(۱) تنستو کې
ګل ډېوکی(۲) دي د علم د بيـوتـونه

له مذهبه هلک ځلمی تول ريـز کي شي
ريزکونه کله کيږي لـوی کـارونه

تکی تکی د کتاب نن هم هغـه دی
خو مذهب تري نه وښکلی دی ساهونه

چې ترڅو دغه مذهب او د ملا دی
وي تالابه د تالا قـامونو خونه

پوخ سنګر دی شاه مردی ده
توربازي دی تيغ بندي ده

له باطل د ځان ژغـورنې
يوه لاره ملا بنـدي ده

۱- غونډل = غټ غمی

۲- ګل ډېوکی = د ګل ډېوي

له فطرته دي پېړده ده
له فطرته دي سرزوري ده

کليمه دي سرهيتوب دی
سرهيتوب دي سرهسکي ده

د بل غم هم د ځان غم دی
دا پښتو، مسلماني ده

○

په ژوندی کليمه بيا خلق ژوندي که
داله وار و ورسته شوي بيا لومړي که

دا چې خاوري پې له مخه نه چاڼېږي
د سپوږمۍ په دود څوړنې پرقندي که

وروڼه وروڼه سرغوښي په چاړه کړي
له تولېزه ژوندونه وړکه ګوندګوندي که

شاه ميرونه له زرګونو ستوروتېرشول
بيا ي راښکه خپل ملګري ګرندي که

د هغې بې ننګه خلقو مرګ روا دی
چې ګرزان د بل په سوي کرېندي که

د پسرلي درنه وړځه شه په خوی کې
ځان وړنبت، ګله برېښنا اوتالندي که

شاه ځلمي چې د آدم په ننګ اوچت شي
«شاه پلګونه» بيا زغمل په ډال تندي که

○

د هندو خلکو لاس تېول نه ده
دستر کونو کاګیره تلل نه ده
دایلتیانو[1] کلي ورانول نه ده
د راسمانو يې سمول نه ده
که اوندې[2] جوندې د دوپړک[3] وي
دیکرنګانو غوځی کول زده
مذهب له ځایه راغور زول کړي
کتاب يې ځای ته برخېړول زده
چوړ کوړکان هم کراولي کړي
لکه باز کله اوچت وهل زده
چې فرعونان يې موزي[4] کړان کړي
نو کلیمان يې تورنول زده
د آذرانو بتکورکي[5] نړول
د خلیلانو کعبه کول زده

۱- ایلتیان = پساتیان - ورانې پیدا کوونکي، ۲- اوندې جوندې = مزغړوني چې غوټۍ نه منې نه وي، ۳- دوپړک = دورنګ - منافق، ٤- موزیکي = چې د هیڅ بنې نه وي تش کټ پړې ډک وي، ٥ - بتکورکي = بتخانه .

د باتور په څو شهپرو خپلولو

مښکیرک او غلیواز نه باتوریږي

د یو بُت په لړېدلو بُت غلیمو!

سومنات نه په کعبو کې نه بدلیږي

له کیکره د نښتر پیوند خوړو کې

نښتر هیڅکله نښتر نه پاتې کیږي

چې په پړو کو دي وژلي مذهبونو

هغه مړه په مذهبونو نه ژوندیږي

چې د زهرو ډک لښتي پرې راسواره وي

د غه سوي چنار ونه تاندیږي

د قرآن واړه رېتلي عقیدې نن

د مذهب په کتابونو کې ساهیږي

د تیرو سره ملستي بنا پیرکئ نن

د رڼا په تتکی مرګ ته ببریږي

شاه ځلمي دى نوى ځمكه آسمان غواړي
د زوړ شوي په ځاى نوى جهان غواړي

د خپل "زه يم" سرهنګي پې سلامت يه
مړ ئيتوب نه - ملګري د يزدان غواړي

ننګيالو كړه غاړه ما ته اطاعت ته
په لټون كه د هغه دي خوځان غواړي

په دنيا كې يو كار هم ناشونى نه دى
يو مخيزى[1] ځيګر وړه ځوانان غواړي

كشالې غوښتنې نورې د آدم دي
څړوندا نه نوى تفسير د قرآن غواړي

په لښكو د ليشتينكو كښتى نه شي
د څړوند ستونځې مېړني قهرمان غواړي

په يو ماره كه كاوزشي، سود يې نه شي
چې څړوندي وي نوى مارى زمريان غواړي

١- يو مخيزى = چې مخ يې يو وي - د يوې مفكورې.

عقل هغه وهندی باز دې په لاس
چې ډېر اوچت اوچت ښکارونه کوي
ښکته له ځمکې نه تر نمر، ستوري تلين[1]
کړاولې کړي، يرغلونه کوي
لوګينو[2]، اورېزه[3] که يې لاره نيسي
له الوت کله پرهېزونه کوي
رهبر، کړاو دی ټول دعقل چې نن
بريښ دژوندی تومن غوڅونه کوي
د آدم کار دی کائنات پرزول
برهغه قام، چې داکارونه کوي
چې په فطرت يې ده لتې اړولې
د هسکو ستر ګو معاشونه کوي
عقل بهير کړ غورځنګ دشعور
وير و يراني ټول مذهبونه کوي
پياده له عقل کوم وګړي چې دي
دبل موټانه دې سوالونه کوي

۱- ستوري تلين = آسمانلاره - کهکشان، ۲- لوګينه = دګانو ريځ يا نيبولا،

۳- اورېزه = هغه نيبولا چې ستوري پکې په زرغونېدو وي.

حق نه په څنګی، فطرت په ترڅي

تشې ځاندې وي، زوړې اوبه وي

عقل یې شل وي، هڅې یې کټه

په غټو ګوري، ولې ړانده

نه پرې ودانه، که دوی ژوندي وي

او نه پرې ورانه که چرې نه وي

د ځوانمردانو قط نه وځي

نه یې خوابه وي، نه یې تراخه وي

په "نن په زه یم" دواړو نیستمن شي

ځوراک یې خساک خواره او څښنه وي

په زاړه شخوند کړي، نوی ترې نه شي

نوی برید و نه خود مېره وي

چې یې راغونډ کړي واړه کړلي

د یو ګنجکي دا زینت نه وي

د لسوکینو د لړمون نه
اوړین ستوري راغونځیږي
ستورتلیزي سروهي لا
کائنات لا پراخیږي
که یو ستوری وژیږي
نوي سل راوټوکیږي
د ژوندون زرغونېدو له
نوي ځمکې سادینېږي
چرته ژوند دی په بخښنچه
چرته کچ، چرته ځوانیږي
د زرها ستورو میروکې
د ژوندون غږی غږیږي
یوه ستا دا ځمکه نه ده
چې ساه دارپکې هستیږي
شنخري ځمکې سنکته بورته
ستورتلینوکې څرخیږي
هغه ځمکه ستا دوتر دی
چې دې لاس وروړسیږي

عقوبت به له دې ځمکې
درته کېږي په سر کېږي

د مېړونو ستورې بېړېدي
له سپوږمو ستورو تاوېږي

د پېرنوي کور لتون کې
د آسمان لاري چانېږي

عقوبت دا ځمکني به
ستورکۍ زر ته ورسېږي

د ښوندون څومره رازونه
به په ډاګه وغوړېږي

قیامتي[1] پاینده هغه اوښتون شي
لا الا سره چې کله یې برغون شي

د عبرت مرې یې کړځي په ملکونو
کوم فرعون چې له کلیم په لاس ور ښون شي

د اولس وینې نه ښبونکي هله ورک شي
دربړیا[2] اولس چې کله په پاڅون شي

د او یار لې څلي هسې ولاړ نه دي
د مړدۍ کارونه ډېر په شوا خون شي

چې په سین داوراو وینو شي وریوړي
قافله یو قدم مخکې د ښوندون شي

که هر څو مره سنګرونه له ځان تاو کړي
عقوبت د ځمکې تبې هر فارون شي

چڼیشني[3] عقیدې چې غاړه باسي
د هغو خلقو تول نه مړیستون[4] شي

۱- قیامتي پاینده = تل پائیدونکی، ۲- دربړیا = خطر- نتلی- ځپلی،
۳- چڼیشنې = چې چناسکې پکې شوی وي، ٤- مړیستون = هدیره.

د دوران په زلزلو غورځونو رارغړي
په شکلني ډېروکي څه له ویاړېږي

تلناوونه يې رواسته، مونږ ی خوړلي
چاڼ کېږدي کې به تر څو پوړې اوسېږي

د پرلسبتر په چورلندو ځمکې له تللي
کچه ډېلې! په خپل خېزڅه غلطېږي

د سورسین چپې دمه وښکه له یادو
ای فرعونه! چې کلیم پسې پاڅېږي

د ملخ څانګ سړ دې ملاشوله دوه غبرګې
ته لا ځې دا آتي بارته لاندې کېږي

لا اله بتکورکوته ښکر پوکل دی
که مؤمن يې تروړستی بت به جنګېږي

کلیمه یې چې په زړه باندې سنګر شي
هغه قام هغه وګړي او سپین غر شي
کلیمه د سړي برش د شین زمري کړي
لړو[1] بر وړته د ګډو خپور لښکر شي
کلیمه لکه بوټه چې د اکسیر وي
مس ځوانان چې ترې نه وځي نو سره زر شي
ننګیالي په جهان پتي ړاتلي نه شي
دوی د هرې سرخیړې[2] وتلي سر شي
د هر کور انګړي تود، تیاره شي ورکه
مېړني ځلمي په هر لوري چې ور شي
له تونګه[3] د عیسلي چې نمړي وخوري
که د ختو کوکوشتان وي په وزر شي
د مذهب د مدرسې نه هیله نشته
چې یو چېنی هم د بدر لیچور شي

۱- لړ = کوز

۲- سرخیړې = د جنګ غالي سرپړه

۳- تونګ = شکور

دغلیم د برید او چیغي(۱) حاجت نشته
لاس ترکړیو وچې پخپله سنګروال شي

دکور، قام بدخوړمنځي(۲) په ځان ناتاړدي
په تېغه که باتوران وي تش پیخال(۳) شي

تانک دکټي، د یرغل یې دلاس وځي
چې دچار اتلونکي توري نه اتال(۴) شي

ځلمي واړه په خپل اصل دي لاالونه
دروند لو چې څوک نه وي کوتي لال شي

جماتونه، مدرسې او جینۍ دېر شول
خوله چا هغه بانګونه د بلال(رض) شي

چې دخاوړو له کالبوته
او ده «زه یم» برسېرن شي
په اجل باندې بجل را شي
بنیادم ولاړ شي تلن شي

۱- چغه = اپه ، ۲- بدخوړمنځي = بې اتفاقي - اروپېچ ، ۳- پیخال = د باتورغل - غرباڼه ، ۴- اتال = په طمع - په اسره - معطل - ایسار .

دژوندون دغورځنګونولوی میدان دی
چاته پوله نه سپوږمۍ او نه آسمان دی

د فطرت غېږه پرانستې ده هر چا ته
بود د هر چا هم په قدر د خپل توان دی

دا په تاده جوړوي کاڼې که توره
خپور چاپېره د جنګړو واره سامان دی

نیمګړتیا کړې تولې ار په مټ دي
مټ کول د بنیادمو پور په ځان دی

چې یې زده د سورکو وینو کښېدی دي
د هوهی داشه کمی پدې جهان دی

د باتورلټي دنیا ده بېله بېله
یو د ځوړي، بل د لوړي وېږی ښان[1] دی

چې سرمزي د نوښت[2] یې په لاس درکړ
دلوی برید په ننداره دی اوس یزدان دی

۱- وېږی ښان، وېږی انوونکی، ۲- نوښت، پیلات- ابتکار

چې د "زړه" ټول رنګونه
یکمانه شي یکرنګ شي
لکه غوندې چې چړې شي
اباسین شي په غورځنګ شي

○

سل نخونه مې چې یو مخ شي
"زړه" هله خان دوران شي
کائنات کړي د پښو لاندې
سلاکاره د یزدان شي

○

چې یې "زړه" په تنه کې
لکه بُت سلګون سرې وي
آدم زی شي سل لار ییزی
له یو دره سل درې وي

○

د توریال زړی راخېژي په سوسرکي
د هوډی هڅي و باسي لاري غرکي

توربرېښونه یې پخپله غماز کړشي
مېړه کله پټېدی شي په لښکرکي

"ستوروونا"(۱) کړښی د ځمکي کړله ماته
ښخوي بیرغ د ستوروخپل دوټرکي

مرجونا د نهنګانو له کاله نه
ملغلري راپنډه کړېدي ښادرکي

زهري خوړه په یوماری ورپېوځي
بله ماره یې نیولی وي نظرکي

مرډکي، دارو، بټک او اوربشینه
دغه توکي د مېړونو وي سنګرکي

هره ونه خپله مېوه نیسي
چا مونډلی دی کروسکي په کیکرکي

۱ـ ستوروونا = (یو وزن د مرجونا) د سنوبر و ښکاری

زردار هغه کورکښان دي
چې ژوندي بنیادمان خوري
سړیخوړ په پټه یې نه خوري
سبه برسېره یې په میدان خوري
د بې پرسه کلو خلک
څه مُلا، څه دوتریان خوري
یو وَړی یې په شا پروت وي
بل شنې لښتې بارګیران خوري
د باطلو رواجواره ده —
په برمته یې بې کسان خوري
روایات راپاڅېدلي
په حملو حملو قرآن خوري
د آدم په بدې ورځې
کلیمان واړه خپل ځان خوري

چې په منډه د هوډ دیالوځي
لار یې خوډ کړې چې کړې وي

چې په څرخ باندې سورې شي
د هغو تورو لاشې وي

چې له اور ځني ونه ځي
نو هغه پڅې اومې وي

له چپو چې انګوچه شي
پولادي هغه سینې وي

چې جنګړیزې یې ژوندانه وي
د بوم دکې یې شملې وي

چې د متې مجال یې نه وي
د هغو نا ندرې ګیلې وي

د باتورو هسې ګوره
څه که یو موټي بنې وي

چې وهي د تنګسي توري
په هغو کله تنګسې وي

چې ثریا یې تاو نه شي
نو هغه لیندی پرکې وي

چې وهي د تنکسي تــوري
په هغو کله تنکسي وي

سپوږمۍ، ستوري، ستور تېلیږي
د مېړونو بر آمــــتي وي

د سرهنکو غور ځنکــونه
د تاریخ زر زریــــني وي

د اخلاص د شا هسوارانــــو
منزل لوی، لـږي توښې وي

چې منګل یې د زمرو وي
د هغو مارې ســـکې وي

په راسمنو باندې غـــرونه
د مالوچو پاغوندې ــــــوي

پرناورې ســــنکر بايـــلي
ویښې سترګې پـلیتې وي

دو ونکۍ تنبـــتي ګــُن پریانه
چې د بدر تریســــې وي

د مېړونو لوی لاســـونه
خپله توري او بـــلې وي

د ګیدړو په نصیب کــې
د زمــرو پـاتي درنــکې وي

Reserved -1-

چې یې پښې وي غزولې

د هغو د اکې سپېرې وي

چې له ژوندانه ماتې وخوري

زور یې تول په موسلې وي

د مرشوا کو مسئلو کې

هم د مړو مړینې کیسې وي

کوښې هم ځان سره کوږ کړي

چې یې خپلې پښې کږې وي

دیو روغ دسیالی نه وي

د رندو که پرکنې وي

○

قام دلي دلي تورو تور برېښ کړي
دغه کمال د اولسواکۍ[1] دی

هر دليت خپلې دلې ته سنه وايي
دغه دستور د دله بازۍ دی

پلويان راوړي ناحق به حق کړي
"قامي[2] جرګه" کې سوال د ليړۍ دی

چې "جرګه غړي[3]" ټول شته منان وي
وار هېواد دی وندې ونډې دی

کاواکه دروغي واکمنې دلې
څوک يې د مخې د کاواکۍ دی

د "سلاغونده[4]" سيځلي لار ده
ولې هله چې د حق په تار ده

۱- اولسواکي = ديموکراسي.

۲- قامي جرګه = پارليمان.

۳- جرګه غړي = ممبران.

۴- سلاغونده = د شورۍ غونډه.

ولي هغه چې د حق په سر یې ننګ دی
واړه شروند یې د کتاب په رنګ کې رنګ دی
چیلي ناوښکي په سمڅو، په لغمونو
ببل توره د باطل سره په جنګ دی
د جهان په "دنګ قامتو" سراوښکلي
سالاري یې په نرۍ پورې قلنګ دی
هم د علم په دنیا یې بیرغ جګ دی
هم چاپېره یې د ښه سرېتوب ډنګ دی
هم یې کټه، هم یې مخ ملازي ورکړه
خیل پردي یې په نمانځنه باندې رنګ دی
د زیارت خورډوته ناسته بې کتابه!
ستا کور لاري ولایت د پلي لنګ دی

منکران په دلیلونو منکران دي
او مُلا د بې دلیل مذهب امام دی
روښان خیاله نه کافر دي، نه منونکي
د تسپو سرګرځوان یې له ناکام دی

هغه څرنګ به د بل کاسه کړي ده که

چې یې خم پخپله وچ اونسکور جام دی

پوهګوي توپ تر هیڅ یې، څې په دده

چې ملا وربنکاره کړي کوم اسلام دی

لیشتکی له لیشتکی مفکوري زیږي

ځان وګوره په جهان دې څومره سام دی

مذهبونه په کړي د نیمسانو

دښته منو دخوندي[1] کتو سمام[2] دی

خدای څروندی مال یې میرات دی

څه بې کچه ناروا دي

دي دېولوچې د خدای دي

نه زما دي او نه ستا دي

داد لاد دوران سر دی

دوتریان چې په کړ با دي

د هغو لپ چې تاویږي

له پیرونه چې په غلا دي

له زما، له زمایي نه

پساتونه په دنیا دي

۱- خوندی = په امن- Safe ، ۲- سمام = بندبنا

چې لېـږين ترې لاس نيو کړي
شاه مېـړونه د الله دي
امانت د اوليا دي
چې له تا ځني سوا دي

چې د حق او د باطل ډغره راشي
د بې لارې پلار نيکه په لاره مه شي
چې توره[1] يې د بتانو لـړول وي
خدای دې وکوماري ته هغه مېړه شي
چې يې غل غدو له ويرې بلوسنه کړي
په مورچلو د قام ويښ هغه ليمه شي
چې مړه واکې ولسونه پرې رغېږي
که يې سل ځله توکې، هغه تارخه شي
څه زرغږي زرغږي کوې چاقهرمان ته
که ملا وتړې، هغه توريال به ته شي
غرونه غرونه واورې هله به شي ويلې
چې د نمر پشان پرې سور په ايشېدو شي
چې يوه پلارګنی ومانځي اولس ټول
ته به هم د اولسياسو په ولـه[2] شي

۱- توره = دستور، قانون ، ۲- په ولـه = په ډوډی - په بنسټ ورځ

چې راشپیل دې په راشه دآسمان ښخ کړ
بیا به هله دسرې په نوم باله شي

چې د کړاو تندې خولې خوله شول
دقام جوشې بیا پلوشینې شولې
د سر ښندنې کرامت وکوره
دازغو غېږې ګلورینې شولې
د پلار خېره دې کائنات دې واره
کاش چې دې تورې بیا پلرینې شولې
باتورزې خپله به راوزېږوي
که دېروکې دې مابښینې[1] شولې
غړاو راغه یې شېخ ملي ونیول
چې د زمري سترګې تندرینې شولې
د تورانې لېونې کړیکې سره
څانګې غرانګې سندرینې شولې
چې بیا په رحل دې کتاب وخاته
ذرې بې ارزه دې نمرینې شولې

۱- مابښ = یوغر

کلیمې لره شړوندي زړونه پکار دي

اوله لوټې په پنډه کله پیدا کیږي

په خوږلن کې له بحرکو توغ پیدونکو

تر آسمان شړبه کوونکي او رتاند پسږي

چې ئې نو د تنې وچ، ځیلي شړوستې شي

په کږو وږو شپېونه راتوکیږي

د مذهب په کُڼ خوړلو لختو لهړو

د سړسوري د قاموسونه جوړیږي

هِکځلمی بویه بیرغ د محمد له

دا په خوار ولیشتکو نه پورته کیږي

مرده یوکي مذهبونه

لا ري ئې نه شي رښولی

د بوزړ انقلابونه

آذر نه شي راوستلی

د شړوندون اوږدې کیسو له کائناتبه چاپول وي

له موجود ځنې پیشسا به ترلوکیږي پورې تلل وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

چې په هغو شړغونګ کړي
چې پرې کسرې وي وختونو
ګویا ځان لره تو زیېن[1] کړي
د کوړونو، کفنونو

○

د باطل سره په جنګ کې
نه نیم سول شته، نه سوړ شته
د خلیل ع مټ دې تود اوسه
د آذر چې بُت کړه شته

○

د هندو عقیدو سبا رکې
انقلاب رابرسېرن شي
د زړو خدایا نو مخ چې
ولسات ته کرغېړن شي

○

بتان شي د ځمکې تبې
بتکورونه رانسکور شي
چې د زړو نو په وړ شو کې
حق زرغونه شي، سمسور شي

○

---

(۱) توزیز= بندوبس

○

خلیلان چې له تـولـنې
د خدایانو ورته کول کـړي
نولو مړي د دې خدایانو
خدایي ورپوچ کول کـړي

○

کلیمان د فـرعـونـانو
پاچایي هله غـوزار کـړي
چې بې لاره ولسات تول
د دلیل په زور په لار کړي

○

د کلیم د درنې پـرګـنـې[1]
خلقې وې وار زبـرګـې
هم یې کتـه، هم بخښـنه
هم یې مته وې هم یې سترګې

○

چې د وخت اړې کـړي کې
بځای تینګ لکه د غـرو
د خپل پوخ «زه یم» په مرسته
د همه پرګنو سـرو

○

ا- پرګې = پرګنې .

اوسې تش د عقل اندېښنو سره
ځې په تیاره لار او اوړ کوو سره

عقل که سقراط دی، بریالی نه شو
ګرېوې په لاس د پرشو کشالو سره

ستونځو د ژوندون له برمه پرې یستل
دل یې چې سپوږمی ستورې کړل پښو سره

لا تر اوسه لرې له خپل ډګه یې
لاړې کله مارکس، کله روسو سره

کله په یوې کله په بله ځې
د روحي دې نیلي د پرېوکو سره

وینې اوښکې وچې شي لنبې کښېني
عقل چې بلد شي الله هو سره

راشه د کعبې درشله ونیسه
مل شه ای ځیرکه کلیم زو سره

آدم زی له مرییتوب ځني آزاد کا

د "ماکان لبشر"[1] سبق ور یاد کا

چې د بل د خولو ونزم تیراخیژي

د هغو ما ئوکر کچو خور بنیاد کا

د آذر د بُت خاني لړولو ورستو

شړی ورا ورځه کور د خدای آباد کا

چې صبا په غر قیدو شي کلیمه وایي

د دوران فرعونه انن ډیا خدای راياد کا

په لوخړو کلی پټ، په وینو ډوب دی

د کوچنی فکر سالار دي څه فساد کا

د مری په ځای څښتن چې زورتیری

د عمرؓ انصاف به غل عقوبت ساد کا

لهٔ کړیوانه د فطرت یې چې لاس وښکه

هغه قام به زر په غاړه کند کچلول کا

لا الاّ چې یې توره شي د تهولـني

هغې ډب به یرغلونه د منګول کا

---

[1] (ما كان لبشر ان يؤتيه الله الكتاب ... ثم يقول للناس كونوا عباداً لى ...)

حق باطل توړې تور برېښ دی تل راغلي
حق به نه وي چې باطل سره نيم سول کا

د پر قامونو نه دي غوندي او بووړې
په سين غاړه له بارګير خوشي پرزول کا

ړسيدلی په خپل "زه يم" شاه ميړونه
باچاهي زرغون د خاورو له کنډول کا

داکاني يوازې تېر و خلقو نه کړې
خلق اوس هم په ژوندون لو نه ښخول کا

د دې کلي خلق ټول سرېخواره دي
په پر دو فصلونو بلوسي خپل ته شپول کا

چې ځانګړي سود پسې يې شي وګړي
په ټولنه کې سوراوور په غرغنده وشي

د شته منو شته مني چې خمار وکړي
انقلاب د نيستمنا په راتلو شي

چې بې وس دې دو سدارود سيالي شي
د زرداره تپې دا کله پيرزه وشي

دوتريان د لونګو غمونه نه خوري
له ليوه کله زړه سوی د شپنکو شي

زړه داري د پردو وينو لوى اغېږدى
اغېزلې عقوبت په چاودېدو شي
الا مي داو بښتون د قلِ الْعَفْو ؟
دوترونه چې ورو- ورو په کمېدو شي
هغه کار چې کليمانو ته اتهال دى
هغه کله له مارکس او له روسو شي

له دستور د باتورانو چې بې ډک دي
خود په جاله کې پيدا يې مښنګېرک دي
چې يې ژوند د خدائ لارې په لاروي
هغې سيال دى، هم برخېن هم په خپلوک دي
د مېړونو لاړ د اکي آسماني لاره
مزغړوته لارې تل د دوېړک دي
له ساده ايمانه ځار يې فلسفي شه
ځښتنان چې دلروکي د بتک دي
شپنکي کوره غرضونو شړنخان کړل
په برمته اړم په غوښود کندک دي
د ننګيال واړه کارونه هلې ځلې
د نېمنو، بې اسره و په کومک دي

○

تورښنکلي[1] پرې برې راولي نه شي
چې د بدر، د حنین توري تر ملا دي

الاجي غوندې دانه راوړې یوځای له
شاه ځلمي له شاه ځلموکه شا په شا دي

ننګيالي د سرزړوکي د تور سرو
ننګيالي ځکي شملي داولیا دي

فرعونان يې چې په مکر کوټ ښکار کړي
زرکول يې بيا کارونه د موسیٰ دي

يو کتاب وچې امت پرې ټول راټول وو
يو کتاب دي، اولړوه[2] دوه اويا دي

هر دليت[3] د خپلي دلي د ونړۍ[4] وايي
او امي خلق حريان، چرته رښتيا دي!

۱- تورښنکلي = چې توره ښنکل لري. د باطل ځواکونه.

۲- لړوه = ګوند ونه - دلې.

۳- دليت = د دلې غړی.

٤- دونړۍ = ثنا - صفت.

○

د زړې[1] تنګسې کړښې کې
ژوندانه کله ځائيږي
ژوند غوښتيږي، او چتيږي
زړه خوري او سمسوريږي
د زړې وجود د خير دی
چې پرې "زه يم" شيرازيږي
د وجود دنيا تاغير خوري
"زه يم" کله تاغيريږي
د خښتن په ليکه "زه يم"
خپل قامت وته رسيږي
د زړې ځانده شي رنګه
"زه يم" هر کله پائيږي

○

ولې د خدای ماتې خوړلی نه شي
څوک يې تړلی پرانستلی نه شي
توره به ستا د موزيکی توره وي
د ميړه توره پخيدلی نه شي

---

۱. زړه = (لکه واوړه زړه) ماده - چې زيږ ول کوي - Matter

د ګیدړ برخې دې هرچا و خوړې
د زمرې برخې څوک خوړلی نه شي

که بُت خانه د پلار نیکه ده نو هم
خلیلان غلي کېناستلی نه شي

چې یې بیرغ د الاهو رپېږي
څوک په سنګرې ورختلی نه شي

زمانه هر څو مره که مخکې ولاړه
له کلیمانو مخکې تللی نه شي

د غیرتمنو د کټ پښې تر ناسته
تا عزت داره څوک کښېنلی نه شي

د خیکونو(۱) خاوندان چې ار و بیج شي
رسوې به څوک جاله وایه ټکو در ته

ځاني سود چې مدعا شي د وګړو
بیا څوک اروي بل رونه پردي ور ته

په زنار کې تسپې و پېیلې خلقو
یو مخېزې مسلمان چې لاړ شي چرته!

د خلیل نوم د ثواب د پاره اخلي
ژوندانه دې بتول ناري وهي آذر ته

۱- خیک = شناز.

خدای دې توان د مېړونه یات دشاځلمو کړي
چې په نره ورکېږي دې لوی غـــر ته
دکلیم د پرې خلق هم هغه دی
نیمګړتیاوې چې دخدای ړسوې سر ته

بیا پېنوار د محمد (ص) په وینو جب دی
د طائف خلقو دی تیږې بیا ورولې
دا جنډې دکلیمې چې چرته رپي
دادبدر له میدان راغلې ستـــړولې
دکعبې په توره کټه لوظ کوونکو
دسرونو په بازوغاړې خلاصولې
صدقه د وینو سرود پښیالو ده
چې نن قام دخپلوا کۍ خبرې کولې
دسمسور فصل رشه پیمانه کېږي
دتش تورکی پیمانې کله چا کـــولې
سمندرې خیری غوځ کا خپلې غېږکې
که او به دا لګډو ورځـــې ختـــولې[1]
ساقي څم ته دشا کاسه سره ناست دی
خوکه سترګې لیونو بیا وغړولې

۱- ختـولی: چې دختو لړلي کړي وي.

پخه مه شه د توریال د مړدي توره
د منکرو لا ولاړ دي سنګرونه
د ړوندی مفکورې[1] خپله دومره ځواک[2] وي
بې لښکرو کړي را لاندي هېوادونه
انقلاب د کلیمې راغلی نه دی
ځي راځي بوربوړ کې انقلابونه
یو بیرغ د محمد (ص) به تل رپاند وي
نور دځیلمی[3] دي بادوړي بیرغونه
هم یو رنګ د کلیمانو پوخ تلن دی
راژېړي نوراومه او پړ رنګونه
سرچینه یې چې شي وچه، ډنډاوې شي
په غورمبا روان اکاو[4] اکاو سیندونه
د تاریخ په اوږدې پلنې هدیره کې
بې له شناختې[5] دي پراته ډېر اولسونه

۱- مفکوره = نظریه- فلسفه، ۲- ځواک = زور- قدرت،
۳- دځیلمی = ټول- سراسر، ٤- اکاو = بودم- ډک،
۵- شناختې = ځانزې

○

د هغو قامونو بڼه[1] د ښکلې شي
چې لیندۍ یې د ظلمو شهوتو پرې کې شي
چې یې کډې مفکورې او هلې نه وي
د هغو د خپلواکۍ کوزې جنډې شي
راسمنې د مشرانو چې یې نه وي
ښې درنې پگړۍ پلرینې یې ښنې ښنې[2] شي
لا شه تورې بنیادم تشې کاڼي شي
چې په برخه یې بې ژونده عقیدې شي
د شادو غوندې پیښې کړې د قامونو
چې یې جس د نو ښتون بسې بسې شي
چم په چم دی له خاورینې ډیوې گرځه
له ډیوې نه عقوبت بلې ډیوې شي

○

کږ شومڵې[3] سره بیل بیل کړي
زمانه د ژوند شاریل کړي
د مینې لاره یوه وي
چې څه کاندي هغه تل کړي

۱- بڼه = رنگ، ۲- ښنې ښنې = ریښې ریښې، ۳- شومڵې = تروې، شلومبې .

چې په لار د شهزاده[1] شي
هغه دوه ژبي ساتل کړي
په فرعون کاندي نسکوره
چې دستور د کليم خپل کړي
دره يونيم په نيزه وړي
که آسونه د پرتېتل کړي
د ښې ورځې په تکل کې
خلق توري هم کالل کړي
د کالا کوتر وته کوره
چې په نمر پسې غپل کړي

○

د باتوړانو نوغي[2] دې خورکړ
درته دي پاتې تش پيخالونه
دلبه[3] مرداره څنډوي لاس کې
تش تپوسان پرې کوي سود[4] ونه
د چتو ښکارې دوکزې نه کړي
هوښايي کړځي نيسي بازونه

۱- شهزاده = ...کياولي دکتاب نوم، ۲- نوغي = اصل - نوغي خوړول - بېخ
وړکول، ۳- دلبه = غوښنه - طمع، ٤- سود = مينه

چې پېرې اړې وې د باتورانو
نه ښکارې هغه دنګ ښسترونه
له خدای اګاه شول او نه له ځانه
طالبان وایي کوم کتابونه؟
غرابین زنګ شه، او توری پېشې
یا تې مُلا دی، یا یې بانګونه

○

وګړي کوره په غورنړو پېرنړو
نمري له یوبل راشوکول کړي
کارونه وارړه دلاس سبري دي
څوک شي سکوندلی او څوک سکوندلکړي
دشته منانو د ینګان راپنه دي
دنیسمنانو وندوه ویشل کړي
یو پنجوړ هم خپل نوغي نه خوري
آدم لګیا دی آدم خوړل کړي
څوک په خمڅو[1] پسي رانده شول
څوک په اوبزمکو[2] شوندهو[3] وهل کړي

۱- خمڅي = د نرو جوارو دوده - خوار خوارړه، ۲- اوبزمک = غوره زیړه خوراکه - شاهي خوارړه، ۳- شوندو وهل = لکه څاروي چې په کیاه کې تشه خوله ووهي، ولې خوري یې نه.

د قبر ځای د لولنګر نښته

ځمکه وال ځمکې را انغاړل کړي

دوړېتو غوښو د دوزې خېژي

خالق آخر به منځ ته کېدل کړي

د ځمکې مخ چې په بلهوا رېځ

دا انقلاب دی، هم دا پکار دی

چې سپور او پلې سړه یو سیال کړي

هغه ریښتیني کاروان سالار دی

وار ته دي څه له زرغې زړغې کړي

نن را اوچت شه هم نن دي وار دی

مېړه د عقل، غوښې د ښکار خوري

د عقله پلې پخپله ښکار دی

هر سړی ځانته ترخه توبزي

یو څو مړه دی، نور ولس خوار دی

کلیمه وایي په شرنګ یې نه دی

یو سر او بل سر عالم بې لار دی

د ننه په تن کې زړې زرغونې کا

بهر بیا ګوره څه رنګ بهار دی

○

ژوندا نه کله بېلتون کله ګډون دی
کله مل شه د ټولنې کله بېل
که دې زور د زمانې بدلولو نه وي
د دوران کوڅړې خوره اوشه بدل
درناوي او سپکاوی په جسوار دی
ستا په لاس ده که ګڼي او سپکه نسل
نشه توره ګوری لارډ کښې نه ده
توریالیه! چې څوکه شولی حق مسل
ساد، هغه چې په خولو یې د تندي خوري
تیار خوړلی د همه ولسیا غسل
دیګرنګو ګوګل پاک وي تل له ویرې
درغلان او دورنګان وي په زلزل
ته ویله وې چې کوچی ماهیوان بارکیږ
اوس وهي به یې دا یلبند شمال او ربل

○

حقتولنې حُبې پرته هر نظام کې
بنیادم له خپله ځایه راغورځ یږي

دککورړي دسرې ټوکړې دپاره

آدم زوېږي بل آدم وته تيښېږي
پوښته من دی چي ټولنه کي ټولواک ئ دی
نېسمنان خوپه جغ شوی تل اوسېږي
دناچاروکته باندې کښتوی باندې
دچار منو کښتوی به بی اکتی پخېږي
دبې وسو دخولوپه ترمو خشکو
دوسدارومانی رنګ، خمې ډکېږي
درناوي چي په موړی[1] يا په دوتروي
لولنګو به په کنځيګه خود ارزېږي

بې اسرې آسمان ته غړېدې غوړېدې اړې
په ظالم چي به لاکله نسکورېږي
په زوخړه به يې غوروته شي ټول ويلي
په لړمون دځمکې داسې اورختېږي

بې ټولنې ژوندون څه دی؟ شنه پسرلی دی
بې ټولنې بنيادم څه دی؟ نه شی دی
ټولنيزه ژوند سمسوردسرې جسکا
دټولنې مدعا واړه سرې دی

۱- موړی = پانګه،

په ټولنه رېزكې لوى قهرمان شي
بې ټولنې قهرمان هم ليشتكى دى

چې ټولنه دې آدام په كليمه وي
هله وايه چې خپلواك د آدم زى دى.

د ټولنې سره مل، د ځان ځارن شه
چې ستا "زه يم" د ښوندون ځانګړى شى دى

چې ټولنه يې باره(۱) د ارتيا(۲) نا خلي
هر ښځې خپل چاروكى هندوكى دى

كليمه وار نړۍ يوه كورمه كړي
د يوې كورمې خوتل يوانغرى دى

دا زغوله ويخه ستركي را ترکيږي
د پسرلو لاره دغنو په چا په وي

د نمرود د خرخشو به شوېږي
سرې لنبې د خليلا نو خوراكه وي

سامري د زړونو پټ غلونه را نيسي
د مزيو پيت پرك هم په تپچه وي

شرق ناتاري د وختونو نيمه خواكړي
انقلاب چې يې په نيمه كليمه وي

۱- باره = پېښتنه، ۲- ارتيا = ضرورت- نيګرتيا- كرمه.

ارکجه چې نظامونه د نړۍ دي
ولسونه خو مخور يې ارکجه وي

○

د شنډې تخم کرونکي عقوبت وي برخه شنډه
خېږې څه کړې چې نه مومي څوک يې وېږي له درست ونډه

○

چې د مال او شروندانه د واړه زکات شي
سرلوړي به دي هله په ولسات شي
چې نيستي د بېسمنانو نه غوځېږي
اور دې پورې په داسې خير خيرات شي
ولسونه په مېړونو شروندي اوسي
چې مېړونه په نيش لګي، خود ميرات شي
شريعت چې په اندول[1] د خپل وخت نه وي
عقيدې واړه ذکتې لات منات شي
د شروندون پانې په خپلې سکې[2] کېږي
هغه ورک دي، چې پيرې يې په ميرات[3] شي
چې يې منډه نه له دين نه له سادينه
د شروندون خوابږه په داسې ولس قات شي

۱- اندول = توله، ۲- سکه = سرمایه - راس المال، ۳- میرات = Grace - لږه وربخښنه.

د هغې اوښې ملامـــا ته عقوبت شي
چې يې بار له خپله توانه ځني زيات شي

○

هر غورځنګ[1] ته دورنګان ورننوځي
ځان دې پوهه په دې تکی هوښيار کړي
تا بيا کرانه د بهر د غليم نه ده
کورغلي په اتبار اتبار کونه ار کړي
د دورنګو[2] وي نظر په خپلو کټو
کله غاړه کې تسپې کله زنار کړي
چې د ننګ خبره راشي کورغاري شي
تش ميدان کې به د دروزو تود بازار کړي
تا ته لاپې دياري وهي سوګند خوري
شا په شا دې له دښمن سره روزګار کړي
دوه مخيزه شروند په نه شروندو ليکه[3] دی
يو مخيزه شاه ځلي يو مخيز کار کړي

۱- غورځنګ ، تحريک - خوځند

۲- دورنګ ، دوپرک - دوه ژبي - منافق

۳- ليکه ، حساب

(c) ketabton.com: The Digital Library

همخپل جس دی سړیتوب خاورې ایرې کړی
د دورنګ عمر په ځان باندې ستم دی

ښښتن ټول د قدر وړ دي پیدا کړي
یو سړی د بل سړی نه په څه کم دی

تړیسمار[1] د فرعونانو دود دستور وي
که ولس يې تل زغمي، نو ولس ګرم دی

ستور تلیزو ته چې لاس شي رسولی
ولې سود يې په کلونو د شرشم دی

باتوران چې د کونترو ځای له راشي
ای ویږلو! زړه مو چاودی د غه غم دی

دې ټولنو او دودونو لیشتکی کړ
کمنی لوی له کائناته بنیادم دی

په لویدیځ کې لړ له عقله رڼايي ده
په ختیځ کې د هر لوري نه تورتم دی

نمرپیتار[2] چې د فرعون وي نرامن نه دي
نرامن هغه، چې فرعون يې ورکول کړي

۱- ترسیمار: وهل ترل، ۲- نمرپیتار: د بل ودې ته ناست.

چې يې جسه وي جابروته تيتيږي
چې جسه نه وي جابر را بغول کړي

چې د بل په سترګو وينې تول رانده دي
ړوغ هغه چې يې ځپله ځيرول کړي

نه سړي شو چې سړي يې خدايان کړل
چې سړي وي نو بتان نسکورول کړي

چې بلزونه کړي تنزري، بازوان نه دي
بازوان هغه چې تنزري بازول کړي

ننګيالي د ښروند نيمګړي هم پوره کړي
او ولس په خدائي رنګ کې رنګول کړي

په ذروکې يې چې ستوري زرغون نکړل
هغې خوشې لوړ په لوړته تېرول کړي

ډکې ډکې جولې خلق ځي له در من
برکت دې شه ننګياله په رښې

ښاپېرک په تورو څخو سرښاسي
سورپياشه ختيځ رانولي پلوشې

د بازونو باتورانو پدې قات کې
تپوسانو ځني غوره دي باشې

د دروغو، د ناحقو منزل لنډ دی
ترڅو پښې راټینګوي به یې مشمشې [1]
لا لیدلي یې بور سترګي کلیمٔ نه دی
څکه کړي فرعونان لا په نشې
دحق ډوګه له خپل ځای ړقولی نشي
د باطل دا شدتونه خرخشې [2]
اړوپېچ چې له نقشې د کائنات وي
په بل مخ شوی د نړۍ هغه نقشې

چې د نمر سترګه وبرېښي
غوڼه واوري کاندي ویلي
حق بربال پرون هم نن دی
که یې نښته څوک په سیلي [3]
داوبو د مخ کیل نه دی
کلیمه د کاڼي کیلي [4]
د نښتر د سیالۍ نه شوي
که په خېز شوي ډېري ډیلي [5]

۱- مشمشه = پروپاګنده = ډنډوره. ۲- خرخشې = جنګونه، ۳- سیلي = ملاتړ
٤- کیلي = کرښې، ٥- ډیله = یو واښه.

بدخوګ بدونه نه وايي
خلق شوې داسې ايلې
چې رنځور باوېړې[1] وکړي
پوچې شي د دارو هيلې
له پولاد اصيلې زيږي
خرې نه زيږي اصيلې
چې نښتر له برمه دروميي
نه ټينګيږي په يونيلې

○

لکه کس کړي په ځان غاړې
هسې قام په ځان ځانې[2] کړي
د هرچا تبر له تن دی
خپلې سپينې خپله پرې کړي
هرڅوک قبر ځان له کني
هرڅوک خپلې جنازې کړي
غليان له کوره زيږي
پلمه باز څه له پلمې کړي
هرڅوک ځانته تبې[3] سرې کړي
بيايې ځان باندې سرې کړي

۱- باويرې = د نارو غې بيا تاندېدل، ۲- کانې = شندې غاړې، ۳- تبې = د کټې تبخې

خپل عمل بری ببښــــن دی
خپل عمل په غاړه پـــــړي کړي
ښتن ظلم تــیری نه کـړي
هرڅوک خپله د یوې مړي کړي
د فـرعون دکـورله درنـده[1]
کلـیان جګې نـنـزي کـړي

په مسور[2] وباتورنه ښکوي نوکې
د ننګیالو تودي وینې یې مسوروي
د ننګیال کرلي خښري، سمسورېږي
میرې واړه اوسپنځرې که سوسر[3] وي
د دوران تا بیاد هغه چا دوس ده
بې غیښتنو ښروندون چې یې نظروي
د تاریخ ټول نرنزوی پرکونه ښیي
چې مدام د ننګیالو موټی لښکروي
منکوان به خوشحال د لارې تښتي
د هریو لاره آخر پدې خیبر وي

۱- درنده = غولي - جوس .

۲- مسور = دمتوکوتو رنګ - نیل پالش ، ۳- سرسر = دوکیا کېدونکی اور .

علیمه لوی چیناګر دی   تل ترتله په غور ځنګ

سوسرونه پرې اسپرلین دي   سیمه سیمه پرې ګلرنګ

دکشر مشر فرق خوخود وی

څښتن لومړی دی او وروسپي ته یې

د یونه کچ یې په نورو بـــــــره

هغه قجیره، ځواکمن مبړه یې

چې دی خویونه د هغه خپل کــړل

هله په ولړ یې، هله به شته یې

ځکه دې غوره پخپل سر اخــــلي

دهغه مټ یې، دهغه کړه یې

دهغه مل یې، په نړیم بسیــــل یې

له سین زور غونه برېبوکېږی نه یې

په سپکو کانو چې ځان دې تولې

دا له خپل ځایه لا خبر نه یې

۱- غوره، تورتهمت (... فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم ...)

په درست عمر کې بوږنه[1] دی نه ده کړې
دادی بازدی وهنده او دا میشکاري

يو قدم له ځپله ځایه مخکې نه شوې
ډکانې غوځکې يې ټول عمر په لاري

نه دی برید، نه دې ولجه، نه دی مینود څه
هسې لوټ[2] يې او ځمکې په مخ باري

څه که ځان په سرو مهرانو باندې نیسې
په نظر د صرافانو کُټ بنګاري

حج، مونځونه، تلاوت کړې روژې نیسې
ولې اوس هم زناري يې، بُت ګزاري

لږه پښه ونیسه فکر له ځان وکړه
چې دا ولې له همه قامونو خواري

چې هم دغه مذهبونه دې امساوي
لکه ږوند له ګړنګونو به غوزاري

دغلیمانو په مسودونــــــن
چې زنارونه وُ، هغه تسپې دي

۱- بوږنه = لومړی شکار کول، ۲- لوټ = بې هډو کو ځاندره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب کښلی، باطله کړی

دکتاب مینځ نن هغه کیسی دي

انځور هم هغه خدائی انځوردی

ولې پرې شوې پوچ کښېدې دي

چې خلیلانو راپرنکولي

دامتیانو هغه کعبې دي

داچې یې نړور دکلیمو خیژي

چې ویخ یې کورې بې کلیمې دي

دمذهب شروتې لیندې پرلاس دي

ځکه یې ویشتې تل مُونږې دي

چې حق ننګي وه ځلمي وغشي

چې بې ننګي شوه ځلمي دُرمې دي

دباتورو دورتېرل ده پر

لړزه ناسته یې په ځاله

دشړوند بړد(۱) کې، راځي پتي(۲)

دنصیب لیکګ ته اتاله

چې نیستي په هستي مارې(۳) یا

څه به خلاص شي له زواله

۱- بړد = سیالی، ۲- پتي = ورورستی، ۳- مارل = حسابول.

چې يې ځکه کليمه ده
ولې نه دې ټول را ټـــالـه؟
بازداري دې خپله ستا يې
په ډېوال له تش پېغـــالـه!!
په نرۍ باران پسخـه شـــي
اوم غـرړن لونبې ګلاله!
د بل ګټې ته په طمـــع!
هیڅوک نه ګټي يې تالـــه

خوارده برسېره کا، تراخه به ورک شي
چاپېرنولنه که هرڅو تـرخـه ده
تيرې به وي ترهغې خــلي خــلي
چې دې ډيوټ باندې ډيوه خومره ده
حجره، جمات کې يې ريښتيا وويـل
له يو مخيزنه ولسيا خپـه ده
د رابيا کې بور جل ته ځان رسوه
که لار د سروغنو چا په چاپه ده
د صبالاره څوک ډب کولی نه شـي
ممه داوخت تکه توره شپه ده

په سپوږمۍ کوزشه مېړنی وویل
دا د برنګ لارې لومړۍ کړپه ده

ښه عمل «زه یم» نړغون کړي
بد عمل د «زه یم» نړنګ شي
چې په «زه یم» شهسري شي (۱)
دوه جهانه يې قلنګ شي
شي تالا ترغه په «زه یم»
چې دوه مخی شي دوړنګ شي
بیا د «زه یم» ژوندانه دی
چې کالبوت د خاوړو رنګ شي
چې سمسور یې «زه یم» نه کړ
د وجود سره چنګ ونګ شي
مرګ یې هیڅ کولی نه شي
چې د خدای په رنګ کې رنګ شي
په خپل «زه یم» باندې ننګ دی
په ښښتن که د چا ننګ شي

---

(۱) شهسري = سترسري - لوی سړی.

کښېنيده پرې ستا عمل دی
که دې "زه یم" سرانځور دی
شو سره هسکه دلې هوړې
چې په "زه یم" کې سمسور دی
چې ځوانکه[1] يې شي تورکې
تش لمنی، هم مختور دی
ای د خپټي غم خوړکو!
خپټه هم، خوشروند څه نوردی
دې آدم، آدم په زه یم
بې له زه یم دا خور دی
چې د تش نس او د نوس شي
سرې ذات پورې پيغور دی

د مېړونو تېرو تورو چورنګ یو رل
دا تي په امبالي چې غورمبېدل
د هغو ښارو بنه بنه الوزي
سر چېپه چې ځوه باز ته نيغېدل

۱- ځوانکه: د زړي یا تخم هغه شوني تیا چې زرغونه ترې کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغو په طبلو خروڼه رغبستي
چې له حق څخني ناحق ته اوړېدل

چې خوړلي سوګندونه یې د وفا وو
دار یې ښنبي په اوږو وګرځېدل

د رندو کلي کې کراني خرمېږې وې
او لالونه په سوپیا کو خرڅېدل

د کلیم په برخه دا رنګي مږږواک و
چې له واکه بې واکه ته پسخېدل

د میړونو پولادي متې سنګر وې
تور برېښنونه یې شملې د قام د سر وې

په پوړونو د جمات خوبونه نه کړې
یرغلونه د باطل چې یې په سر وې

د میړونو نغري کوندري شړیکې وې
شیخ ملې دوتر یې وارې یو دوتر وې

مخور دنړهاني هغه تومن دی
چې پرانستې یې په درستې نړۍ ورو وې

د نهرم چینه به یې هم چرې تاند نه کړي
چې پخپله روستي څېلې د نښتر وې

په نېزوکې يې دوړانګو ستوري ولاړشي
ننګيالی د نمرخاته ختلی نمر وي

که د ېنګان لري هرڅو ستړې وزرې
لوېږې مارې د باتورو په څيګر وي

چې کاسير وي په پړونی کې بربنډ وي
حيا خپله حياناکو له څادر وي

پردې بد شي د کټوی خپلې نکټولي[1]
بدې کړونې خپلو بدو له اشر وي

د ميړونو د څنګوټ هم دغه دود دی
يا د هيڅ ېتول مارږ يا تهول نهر وي

○

چې يوه يې مفکوره وي
اوله دې نه په ادب وي
په سره کې کنجې[2] لاس وي
په توده کې يک جلب[3] وي

○

نه نوره د کائنات ده   نه د شروند دستوراوله
چې يوڅو دې په وله[4] وي   او د نورو برخه خواره

۱- نکولی = پخکړې - لمده بل، ۲- کنجی لاس = خپلو کې کلک لاسونه ورکړې.
۳- يک جلب = چې آسونه يې څنګ ترڅنګ روان وي، ٤- په وله = مارږ - هوسا.

د میړونو لار[1] لومړی تورې وهل دي
چې نړۍ په ولکه واخلي نو ویش کړ شي

د میړه نیکه دوتړ چې شته کول غواړي
هغې مټې بډې راکاږي او نر شي

د قام مشر هم د قام په جامه بو[2]یه
چې ولس یې د شرې وي، شړیور شي

زمانه که ببر شوې اباسین شي
شاه ځلمي ورته پښې بنجې کړي تورغوړ شي

چې په ننګ د لا اله وي غزا هغه
نور خو هسې خلقې خوشې ککړ شي

د سینا په دونهه پنډ ټول سر ببرې
دیوې دونمې ترمخه یوتېر شي

برغو[3] پوک وهه، رنګ ورکا نغارې له
د اخواره واره بنجخي[4] که لښکر شي

۱- لار = قانون ، ۲- بویه = پکار دی، ۳ برغو = سنکر- تورم ،
۴- بنجخې = درې خچې (په اصل کې دوني بوټې سرغوټه وائي .

په توربرېښ چې په میدان کې جنګیالي وي
سرښیرې کې یې وتلي ننګیالي وي

په خپل کور کلي کې د پر خلق نامستو وي
حقملان په ولسات کې نومیالي وي

چې کلیم ورته بیرغ د یرغل ورکړي
که په هره غاړه مخ کړي، بریالي وي

کلیمه پښتوله، په لاس کې ښمبل توره
د میړونو خو هم دغه دوه کالي وي

که لوی شی دی هغه منډه دابدالي دی
په دا څه که د چا توره ابدالي وي

په سومنات د غوا بین په خوله بانګ وائي
چې په ختمه کې یې ګډه بلالیؓ وي

بازدارې پورې پیغور شولې بازداره
باتورزي دې قوشخانه کې ټپوسان شول

په ټولنه کې رڼا پوهنتی راغله
که وګړي ټول د سیلمې نه حاجیان شول

فرعوني او هاماني په زلزل ګوره

پدې شخړوکې یو څوکه کلیمان شول

چې ډیوې یې ستا پلرینې واخستلې

د میړې له ځایه پورته شو آتیان شول

د همت سپاره دې وبوګنېدل هسې

خر سپاره درته له پامه وزبکان شول

زمریالی له خپلې مارې پرېشانه شو
پرداخه شي په ډنګ ډنګ که ناکسان شول

ای تورانکی اوردزړه ونولـه

ستا یوه کوکه ورکېدلی نه شي

ستره شلونه دا زغوکه وي تـل

د سترګو لاره څوک نیولی نه شي

د ګیدړانو په اور ړوکې چـرې

د زمری غورځنګ خطا کېدلی نه شي

چې شي لاس بری د فطرت په لارو

په هغو چرګ را پرېوتلی نه شي

د ننن په ګټه چې یې سود کړېدی

د صبایي میدان ګټلی نه شــي

چې له دې ځمکې پورته شوی نه دی
خبر د بل نړوي سراوړلی نه شي
په شاه میرې یې انګازه شوېده
که یې بنجخی نن لیدلی نه شي

چې د لېچو زور پیدا کړي توره دار شي
چې چنګېز یې وتړي نو هغه لار شي
چې و سلو متو سره کلیمه نه وي
که د غر پېشان تو من وي تار پتار شي
له دستور د کائنا ته څنګ وځښتي
د کندو انبار شته من قامونه خوار شي
بې وسي په دنیا لویه کوتاهي ده
چې د ښکار کولو نه وي، خپله ښکار شي
آدمزاد لویې میړانې شي کولی
چې د خپټې د غمونو نه وزګار شي
خوارې بویه خو په حقې لارې بریه
خوږک کله په خولو وینو چنار شي
ته پخپل بخرکي ولې ناویسا یې
هم بخرکي چې خوندي کړې سور انګار شي

شنه ړاستي د سروي هیچري خیَم نه خوري
که پرې تېر د خزانونو تر بیمار شـــي

○

د باطل د ویښتکي خو کلیمه ده

له نیمګړو مفکورو هیڅ نه ویرېږي
ډېر قامونه به د ځمکې له مخ ورک وو
خود ټکه سره تېغ نه وېږي کېږي
زېړي[1] ټول سمسور به د ښوخت ترمنځ کړي
تلوار کړندو! دیګ په وار باندې تودېږي
پلویانو د روسو او لینن! واورئ
دا نړۍ ستاسو په وړاندې به نوړېږي
بنسټونه د ړوندون په یوه حال وي
ادا بنې مکر له وخت سره نوړېږي
ټول بدلون یا نه بدلون ړوندانه ندی
خوار هغه دي چې یو لور ته ځنګنېږي

○

په شونکار د اباسین چې شوی پورته
ولې چپ یې د ماښکي سندره نه کړه

۱- زېړي = زړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا ړاکونه د خزان نړکونه تېر شول
خو د سړوي شنه جامه يې زړنه کړه

چې رښتيا ويل د کومو خولو توره وه
بر په دار يې له رښتيا و بله نه کړه

راغلل ډېر انقلابونه دلې هوري
ولې درسته يو سالار کليمه نه کړه

مېړني په مېړني پسې لوګي شه
خو باطل سره توده يې سره نه کړه

تېروتړو، تهمتونو او خوږې هم
هيڅ کچه د رښتيالو عقيده نه کړه

چې د سرو وينو پياشي پکې ځلېږي
شاه ځلمي هم په هغو لارو چلېږي

سر سجدې د جماتونو په پوړونو
د مېړه په يو هڅه نه ارزېږي

ککرې د کليمانو وي تل هسکې
شکرورې ککرې ورنه ټيټېږي

حقملان له زمانې وي پېړۍ مخکې
خلق نور د زمانې په دود ټپېږي

کلیمه د کائنات سره جنګېږ دی
غل د غل به له جنګ غالي پشاکېږي
نه دې خپله غاړه خلاصه په مړنۍ کا
دې نه مه ګوره چې کله صباکېږي

○

د مېړه له متو پاڅه د ناحق جهان نسکور کا
په چینجنو روستو ګرګو بود هېره پورې اور کا
دا خدایان د ټینګي نه دي ولې ته سترګې د بور[1] کا
د قامونو ونډې ځمکه د آدم تالیزه کور کا
دا د غوښنو تش لوټونه په حلقا د جسو نور کا
د څښتن په ګنبد وکې
خپلې چارې دې انځور کا

○

په تیرو تورو برغند ځي
ننګیالي ځي په خپل منډه ځي
د مېړه د خولـــو وږم
د سپرلو له ګرده ونده ځي

---

۱. بور = نهري.

له ښښتنه چې هم غرڼ وي

هغه کارهم کله شنه ځي؟

هغه پښې پرې کړې بو یه

چې د خلقو په مرکنه ځي

د تسپو خاوند ته خیر دی

که ځي دارلره، لونه ځي

وسپینیزې ختې[1] را و ره

د کلپانو آخر کنده ځي

چې په ځانګه کې پخه شي

هغه ځمکې له بې شنه ځي

چې له اوره لاشه مومي

ځېږي ویره بیا له اوره

زړې مات وړوکي کور کړي

شي همغاړې له شهکوره

په چرسو[2] به ترخو سود کړي

کائنات ځنې پلن پسوره

د زړې ځای پکې ورک شي

چې ژوندون کړي جامه نوره

۱ـ خت = کمیس ـ پمنۍ، ۲ـ چرسو = تنګ ځای

سرېخيره تل پائيږي

خير دي نشته سرېخوره!

د فطرت په هنداره کې

له څښتنه ځان ته ګوره

چې ځان من دی هغه کس دی

چې ناځانه دی ناکس دی

په سيلاب غرورنه لړېږي

څه ارزښت دلې د خس دی

يو په لس، هم يو په سل دی

پياوړی چې په جس دی

د هوسو دغزالې(۱) نه

دزمري ورتېره وس دی

په زړګونو دلو سرد(۲) له

يو بڅري داور بس دی

ګړندو پړې بزيره ګل کړه

دمېنه وُ کاروان پس دی

۱- غزاله = دهوسو سبل

۲- سرد = يو وابنه

زرداران خوري مدام غوښې
د خپل قام لکه کرګس
په درست قام يې لګولې
له پېړو راسې کرګس
دوی رېښمين له سره واخلي
قام له پاڼې شي يکرس
روږي ډب کاندی ولس ته
بيا کوی مانځه اودس
د بې وس وندې کوونکو!
وي ترڅو به ستاسو وس
د "لا ترکضوا" وخت لنډ دی
لاکوئ هوا هوس

چې څټکوي ظالمان شي
سينه يخه د جهان شي
چې خدايان پرمخې پرېوځي
را اوچت بنيادمان شي

چې ځانګړې دوتره ورک شي
په توبه لولنګران شي
کلیمه هله په پښو شي
د باطل بورجل چې وران شي
زورداري کې ځانا ځان وي
کلیمه کې ټول یو ځان شي

پدې ښخړو پرکښو کې
هم هغه ځلمي انځور دی
چې د ټول نوغي دخیره
همه چار وکې حقطور دی

پور په جسو شه بیا ګوره
چې یوتن ښنګه لښکر شي
د مېړه له چارو برېښي
په تندی اخستی غر شي
هم د هغو برخېز تیا ده
چې خړه ک پاڅي نښتر شي
له تنې زوخ چې اوچت شي
لکه نمر پېرې تل سحر شي

چې ښوندی وي د ښکار ځله

تو دې وینې خود شهپر شي

زمرین ګواښنه شاه ځلموته

سلامي سنګر سنګر شي

○

ځوانان څه کړې دو مې دي

ځکه یې غشي بې پلې دي

چې له بازه چټو ته ناست دي

پیغالونه یې ولجې دي

ولسـات لکه تنـزري

د ښکاریانو په ښچې دي

د بل مخه یې هتوله مخـه

پرکښي نه دي ترمې دي

د نمرود وسیلي وایـي

له آذرې عقیـدی دي

چې نو مرې په سـرو دي

د سرو تشي پښې دي

د باتور نخښې یې نشته

لا ملخي توپې جوپې دي

د یو شرق نرغملونه دي
دا پڅې دومره اومسې دي
پکې زه یم بوده نه شمه
وجود تښې تنستې دي

د آدم ځانګړی، زه یمه — لکه حق صمد احد دی
تن زانه دی ولې زه یمه — لم یلد ولم یولد دی

د هر ذره په درون کې — د خپل ستر وجود انځور وي
تیغ، تنه ځانګې ګلونه یې — همکامونه په خپل لور وي

دیکرونکه برید میړونه — نیسي نور نور سنګرونه
د فطرت خوابزه لبنه دي — که ساره نه شي متونه
لمن څه چې، ځادر خور کا — د سپرلي ډېر دي ګلونه
ته لا میشت په سر پړاو یې — ژوند دې شخړې پړاوونه
خوني خوني ستور تلیږي — تازه نه کړه یو خونه
که تنها کوته کښېني — شي کوته به منزلونه
قدم تېز کړه، چې غږېږي — ستوره تلو کې جرسونه
یوه ورځ به درته راشي
ستورګزونه بېلکونه

چې په یو هسته پیوست شي
ذرې غونډې شي تور غر شي
وړانګه کړه شي په وړانګې
ړا دبره نوی نمر شي
چې حجرې غښتلي پاڅي
نو دِ هګ ځاندرو سحر شي
ننګ له ننګه چې کوشیر شي
هم لښکر شي، هم سنګر شي
چې سپینګیر سره صف تړ شي
هله الله اکبر شي
هڅې هڅې چې په ګواښ شي
نو څوغې نوي په سر شي
شهسواران چې یګ جلب شي
د بړدونو[1] لوی اختر شي
تور په تور باندې شي پورې
سترګې سترګې یو نظر شي
لارې لارې هر آسمان شي
چې همت وزر شي

---

(۱) بړدونه = ولجې، مال، غنیمت.

دژوند پیتې شي مخ لسوڅي

چې شو کیر تیره نشترشي

چې کتل بخښل توره شي

بیا آدم جنت ته ورشي

چې دعقل سپاره وینښ شي

پوچ خدایان هله ډبرشي

د وجود تور زیږون دی اود «زه یم» نوښتون دی

نوښتون کړه دژوند تره نوښت «زه یم» له پاخوڼ دی

یو غورځی دی اباسین دی غروند غرونه دی یو نیږ دی

یوه هڅه دی سپوږمۍ ده یو یرغل دی ستورتلیز دی

له تش ستور لاس اوچت شوی اوس د هر غوره غوریز دی

ستا د توري له تکوره کائنات ټول سندریز دی

غره راغه دی له همته گل لمني گل مخیز دی

لا دژوند غرمه ده لري

دا خو اوس لا سوږکهیز دی

○

که د ښروند نقشونه ډېر دي
ته د واړه ښروند انځور يې

نور ښروندون دي همه پلې
هم يو ته يې چې شهسور يې

واړه ستوکي يو يو رنګ دي
ته له رنګه سپرلي طور يې

د هوسۍ په سترګه د نشه
هم باتور کسي د بور يې

د ذرې په ځانده نمر يې
په قطره سمندر سپور يې

ته په ځمکه کې آسمان يې
په سرو او بوکې اور يې

د لشې سره پياښه[1] يې
لا شه توره، هم تکور يې

چې راغوند شي موتي خاورې
کائنات شي چې ورخور يې

د مجرو په اړونکه کې
له ظاهرليده څه نور يې

۱- پياښه: د شاتو دک ګبين

نور کورونه په تا تنګ دي
ته همسیال د خدای د کور یې

○

مفکورې به دېرې پوچ شي
د دې یو کلیمې وړاندې
چې یې پښتن سندرې وایي
په صبا یې وایي ساندې

○

په تولنو کې زرغونه
دا دېوې او مشالونه
د سرهنګو شاه ځلمو دی
د خولو وینو رنګونه
د شاه متو الامې یې
اسمانکه سنګرونه
کښېدی یې د کړاو دي
ویر سپرلي شالیزارونه
د ناغوسترکو شوګیر یې
شه علمونه، حکمتونه
په نهره د جنګړېز یې
خوږې وګړې شوالونه
د عقلي مبنود رشه یې
هڅوبونه، تهذیبونه

○

د ځلې د نرګس غبن دی
پسرلی یې تا نګه راتلی شي
په ارکه چاپېریال هم
انقلاب زرغونېدی شي
عکسمته پرګنو نه
مله د لارې تولیدی شي

میړه مل که د ښبستن دی   له ښبستن محکې کېدی شي
د تیروازغوله تخرګه   نوی ژوند را ستر کېدی شی
دفرعون له خپله درنده
کلیمان را پاڅېدی شي

آدمزاد لا لیشتینګ دی   لا د پرلری له خپل ډګ دي
که پرتومنه باتوران دي   لا په چاروکې لولک دي
فلسفیان یې هلک فکره   لا، له زړه یې بې درک دي
په دې ویرلوی کائنات کې   په یو حمکه، نمرتاوک دي
که خپلوا که د پرځان بولي   چې یې ګوری لا بل وک دي
د شپانه ځاري لا نه زده   شرمخان د خپل کندک دي
لا یې عقل د پرکچبه دی   لا په د پرجهلونو کلک دي
د سربنوره نغوتکو   په لاسونو کې لینزک دي
زبینا کیان یې په جوش کې
هغه شان په امبولک دي

لا په سر یې فرعونان شته   لا قارون شته، لا هامان شته
آدمزاد چې ریزکی دي   لا دو چې د پرخدایان شته
د ولاړې حکه نه شول   چې پرې پټ شلمان شلمان شته

لا په دار مسیحیا خېژي لا لنډ پاري مذهبیان شته
خلیلان شروني کښېږي د آذر لا لښکریان شته
هرنوښت ته کفر وایي لا مخ ختمی زناریان شته
قلمونه په اور سوځي لا د علم غلیمان شته
آدمتیاله لا یو خوب دی لا د قام، خاوړې بتان شته

سرپتوب ته لوی منزل دی
لا د دوو پښو حیوان شته

وخت به اخلي، ادمزی چې
له خپل ځانه اشنا کېږي
د ښتن او د خپل زه یم
په اړیکو چې رسیږي
وخت به اخلي د احیوان چې
د سري په پښو پاڅیږي
وخت به اخلي پوچ خدایان چې
د برېږي، نسکوریږي
او د جهل کتابونه
د خنداتوکي جوړیږي
وخت به اخلي کائنات چې
ستر آدم ته بیاتییږي

د آدم په پاڅېدو کې
لا د ډېرو پېرو څنډه دی
د دې دوو پښو ځاروی ته
لا په څټ کې لوی کولند دی

ته په بتول کائنات بریې | خوله ځانه بې خبریې
ملغلره یې په زړه یم | که سیپۍ په تن بهریې
په یو ځاځکي کې توپان یې | په ذرې د ننه غریې
بر سېرنه که لاک ښکاري | چې په جس شي نو سره زریې
ستا توبرې توره دې "زړه یم" | هم په "زړه یم" ولجه کړیې
که ورستی راغلی کاروان کې | خو د واړه کاروان سریې
مینځ هستۍ ته دې پام نه دی | د بهر هستۍ په چَریې
لا نیمچه آدم یې ځکه | لا د نیم ځان روزنګریې

انځاره کې حق ته تلیه!
د ناحقو انځور ګریې

مفکورو پوچو او خوشو
کوچنی کړی آدم زړی دي
که یې ستر کتاب په لاس شي
د څښتن د برش سری دی

الکتاب په ادم زړونــــی
لاړنبودن آخرني دی
که هر څوره لغوني دی
خو هر تن کې صباني دی

حق لا اوس هم ناویلی
که ویلی دندلی دی
فرعوني دی په خمار کې
نازیږ بهی کلیمې دی
چرګ پر پوتي سیلاب زوځي
نوح پلوی بې بېړۍ دی
دکعبې سپایان جوت نه دی
آتیوان بیا په غدی دی
یو مذهب دکمتې نه دی
دالیندی واړه بې ژړی دی
خلق خبنتې د بتکور دی
ځکه ښځې آذری دی
ناپوهی د هر وګړی
په وګړی په غدی دی

مفکورې پوچې نیمګړې
ښکیلکونه، تیزندی دی

چې خوندي دې کړوروړه شه
چې دې وباړه خوندي شه
لاس په ظلم پورته شوی
بېرته شرق په خپل تندي شه
د باتورو جس یې بایلل
چې د چتو وهندي شه
پولې پاڅي آدم وخوري
چې د پولو ځای بندي شه
د خلیلع پرې ته وتې
د بُتانو وهندي شه
چا تونګ د اسمان وخوړ
څوک ګُلا په ګرپندي شه

شوندانه ټول یو ځانیز دی
که هرڅو مره ګڼ رنګین دی

PROPERTY OF ACKU 7550

مخ د ټولو په سیو مخه
که هر توکی بل مخ ښیز دی
په یو بم په زیر جار وځي
دار باب که زر تار یز دی
لاړي لاړي یوشه لاره
تل تلی یوشه تلیز دی
ستور تلیز ستور تلین کور کور
کائنات یوشه کوریز دی
پدې دومره هک ځانده کې
ځمکه ناشي غوندې ځیز دی
خو ځمکه زی په شونی تیاؤ
د همه ژوند د توزیز دی

○

په تنزومت کیراوکره
شیش بیا واخله ویره جهان ته
چې ذره په ولکه واخلي
متی رانسکه بیا شلمان ته
ستا تقدیر څه ځمکه نه ده
لاړي وبا سه آسمان ته

له بېلې درياب ته واوړه

له تنګې نه پلن دامان ته

غوږ کمنه په لينده کړه

بيا ورکښېوزه ښخ کمان ته

له سيمرغو دې ډېر ژوند وکړه

لاس کړه اوږد نمر ړوښان ته

پوهه بوځه څېرکتيا له

څېرکې راښکه ايمان ته

په نرۍ ورخوړ پېدوکې

ګرځېدلی اوسه ځان ته

PROPERTY OF ARIC Established

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library